Új arcok az egyetemen

Katonaság után vidámabbak a fiúk

Az első egyetemi Szózatot hallgatva

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXIX. ÉVFOLYAM, 14. SZÁM | ÁRA: 1,80 Ft | 1987. SZEPTEMBER 24.

Szakkollégiumi kezdeményezés

Kibővített egyetem

Új szakmai-oktatási szolgáltatást indít a Rajk László Szakkollégium és a Széchenyi István Szakkollégiumi Csoport. Elsősorban első évesek számára felsőbb éves szakkollégisták tartanak kurzusokat olyan tudományterületek megismertetésére, amelyek az egyetemi oktatásnak még nem szerves részei, amelyek széles körű elterjedése legfeljebb a közeljövőben várható.

A sorozat nyitó programja **Ódor László Egyetemek és értelmiség** című előadása lesz, október 1-jén, csütörtök délután 4-kor, a Makarenkó utcai épület színháztermében. Ezt követően kiscsoportok alakulnak a következő témakörök feldolgozására: **politológia — Bibó István munkásságára alapozva; gazdaságpolitika —— alapirodalom a Fordulat és reform című tanulmány; nemzettudat; szociológia (még nem eldöntött, hogy ez utóbbi kettő milyen irodalmat használ).**

A kurzusok kötetlenek, céljuk nem a szakkollégiumokba való toborzás, „felvételi előkészítés", hanem az egyetemi képzés színesebbé, sokoldalúbbá tétele, segítése, kiegészítése. Minden érdeklődőt szeretettel várnak a szervezők.

Felhívás!

Minden érdeklődőhöz, minden érdekcsoporthoz.

Az új szervezeti és működési szabályzat értelmében ez évtől az MKKE egyetemi tanács Hallgatói Tagozata 13 hallgatóra bővül. A HT újraválasztására október hónapban kerül sor. A jelenlegi HT ezúton kér fel minden vállalkozó szellemű nappali tagozatra beiratkozott egyetemi polgárt, illetve minden e kérdéskör súlyát felismerő közéleti csoportot, hogy induljon a választásokon, illetve állítson jelöltet tagjaiból. A jelentkezés feltétele átfogó elképzelés a HT jövőbeli munkájáról, az egyetemi problémák ismerete, egyetempolitikai kérdésekben kialakított állásfoglalás.

Az előzetes jelentkezéseket október 1-jéig a Hallgatói Tagozat jelenlegi irodájába 1. em. 156. szoba, a bejárati főlépcsőtől jobbra) kérjük eljuttatni. A jelöltek egyéni kampányt is folytathatnak, de elképzeléseik megismertetését a jelenlegi HT is feladatának tekinti. A jelöltek álláspontjaik ismertetésére az előreláthatólag október 12-én, 15-én és 20-án rendezett jelölőfórumokon kapnak lehetőséget. A jelöltek listájára mindenki felkerül, aki a jelölőgyűléseken ismertette programját. A jelölés végső határideje az utolsó jelölőgyűlés vége.

Az ideiglenes HT október 1-jén FÓRUMOT szervez minden érdeklődő számára, melyen bárki előterjeszthet általa fontosnak tartott egyetemi problémákat, ezzel is inputot biztosítva a későbbi jelöltek programjainak kialakításához. A fórumon egyébként a szervezők is ismertetik eddig kialakult koncepciójukat. (Egyébként folyamatosan várunk véleményetekre.)

A választások az egyetem aulájában előreláthatólag október 22—23-án, illetve október 26—27-én folynak majd le.

HT

Tanévnyitó ünnepség

Hosszú idő után tavaly először tarthattuk évnyitó ünnepségünket saját épületünkben. Ezek után idén már szinte mindenki számára természetes volt, hogy ismét az alkalomra impozánsan feldíszített aulában kerül sor az ez évi rendezvényre. A csarnok zsúfolásig telt érdeklődőkkel, a széksorok két oldalán az első éves hallgatók sorakoztak ünneplő ruhában, amikor bevonult az elnökség. Az emelvényen egyetemünk állami és pártvezetői mellett vendégként *Váncsa Jenő* mezőgazdasági és élelmezési miniszter, *Pusztai Ferenc* művelődési miniszterhelyettes, *Török Imre* egyetemi és főiskolai főosztályvezető, *Veress Pál* minisztériumi instruktor, *Köteles Zoltán*, a budapesti pártbizottság titkára, valamint a felsőoktatási társintézmények képviselői foglaltak helyet.

Az ünnepség első aktusaként *az egyetem kórusa* előadta a Himnuszt. Ezt követően *két elsős hallgató megkoszorúzta Marx Károly szobrát*, majd Váci Mihály *Ezt! Itt! Most!* című költeményét *szavalta el Lukács Sándor.*

Csáki Csaba, egyetemünk rektora tanévnyitó beszédének bevezetésében egy közelgő évfordulóra hívta fel a hallgatóság figyelmét. „Egyetemünket 1948-ban alapították, így jövőre, *1988-ban emlékezhetünk meg az egyetem fennállásának negyvenéves évfordulójáról.* A naptári évek és tanévek egybefonódása következtében az a szokatlan helyzet állt elő, hogy *már a jelenlegi, az 1987. évi tanévnyitást jubileumnak teiknthetjük, hiszen 1948 óta az 1987/88-as tanév elsősei már a negyvenedik évfolyamot képezik intézményünkben.*"

Csáki Csaba évnyitó beszédét tartja

A továbbiakban először az egyetem képzéskorszerűsítési javaslatairól szólt. „A miniszteri határozat *az 1988/1989-es tanévtől kezdődően megszünteti a ma még érvényes egyfokozatú, 11 szakra tagolódó képzési rendszert, és az elmúlt két évben általunk kidolgozott új képzési rend bevezetését rendeli el.*" Az új képzési rendszer egyik jellemzője „a nyitottság és a rugalmasság, amely egyrészt abban nyilvánul meg, hogy a tantervben *a tantárgyak és ismeretkörök a korábbiaknál nagyobb aránya vehető fel szabadon, a hallgató érdeklődésének és célkitűzésének megfelelően*, másrészt, hogy lehetővé teszi az egyetemre felvett *hallgatók menetközbeni átlépését a közgazdasági főiskolákra*, illetve azt, hogy a közgazdasági *főiskolákon végzett hallgatók bekapcsolódjanak az egyetemünkön folyó képzésbe.* Az oktatás tartalmának gazdagítása céljából pedig *szorgalmazzuk* azt, hogy a közgazdaságtudomány, valamint a gazdaságpolitika és a vállalati gazdálkodás *kiemelkedő egyéniségei nagyobb számban vegyenek részt az oktatásban...*

(Folytatás a 2. oldalon.)

Polyák Boglárka: 120 pont

Kutyaugatás helyett repülőzúgás

— Mikor megkerestelek, csodálkoztál, miért pont téged szúrtalak ki a 120 pontot elértek közül. Ennek oka, hogy még Kanzincbarcikán, az általános iskolában, ahová jártam, volt egy Polyák tanár úr. Véletlen-e a névazonosság? — kérdeztem Polyák Boglárkától.

— Talán nem. Bükkszentkereszten lakunk édesanyámmal és két öcsémmel, de régebben sokfelé laktunk, Kazincbarcika közelében is, és a papám ott tanított. Miközben felépült a házunk Bükkszentkereszten, a szüleim elváltak.

— Szereted azt a falut?

— Igen. Gyönyörű vidék, tiszta levegővel, csenddel, nyugalommal. Itt minden más, nagy a nyüzsgés, ezt még élvezem, de a folytonos rohangálást óráról órára másik helyre, azt nem. Tarkaréten meg kutyaugatás helyett csak repülőzúgás van.

— Iskoláidat hol végezted?

— Bükkszentkereszten jártam általánosba, ott nyolc évig tanultam szlovákul is. Tudod, nemzetiségi falu, és az iskola is az volt. Aztán Miskolcra jártam a Földes gimnáziumba, spec. matek tagozatra.

— Hogyan kerültél a Közgázra?

— Tulajdonképpen azért, mert egyrészt a matekot azonkívül a magyart és a történelmet szerettem a legjobban. Tehát felvételi tárgyként is ezek jöhettek leginkább szóba, így lett matek—történelem párosítás és a Közgazdasági Egyetem.

— Szerinted van valami jelentősége annak, hogy 120 ponttal kerültél be?

— Nem hiszem. Végső soron kicsit szerencse kérdése is, ki mennyi pontot ér el. Én például a szóbelin borzasztóan izgultam, pedig a felvételiztetők mondták, semmi okom sincs rá. Drukkos típus vagyok, a szóbeliktől félek, s ha nem vagyok egészen biztos a dolgomban, hamar zavarba jövök.

— Az otthoni barátaiddal, osztálytársaiddal tartod még a kapcsolatot?

— Igen, sokukkal levelezek. S jó tudni, hogy a volt osztálytársaimat öt kivételével mind felvették valahová.

— Szabadidődben mit szoktál csinálni?

— Sokat olvasok, kézimunkázom, szeretem a zenét, a komolyt és a könnyűt egyaránt. A gimnáziumban sakkoztam is, a csapattal megnyertük a megyei középiskolás-versenyt.

— Ha most eléd toppanna egy tündér, hogy teljesíti három kívánságodat, mi lenne az?

— Konkrét dolgokat nem nagyon tudnék kérni. De azért egyet elmondok. Szeretnék eljutni a skandináv országokba. Még Miskolcon eljártam a magyar—finn baráti körbe, s egy évig tanultam finnül. Nagyon megfogott az a térség. Hát ezért lenne az egyik kívánságom ez.

— Sok sikert az egyetemen és utána is!

B. J.

Koncentrált munkaértekezlet

Az új képzési rend bevezetésének előkészítési programjáról, valamint az oktatói követelményrendszerről rendezett vita szerepelt az egyetem vezetőinek szeptember 9-én és 10-én tartott koncentrált munkaértekezlete első napjának programján. Bevezetőjében Csáki Csaba rektor azt hangsúlyozta, hogy a szervezetátalakítási, illetve a képzési program itt megtárgyalandó javaslata még korántsem lezárt, azokban a viták, konzultációk után még változtatások lehetségesek. A nyitott kérdések közül többet konkrétan is megnevezett, például egy pénzügyi intézet létesítésének problémakörét, idegenforgalommal kapcsolatos tárgyak oktatását stb.

ANDORKA RUDOLF nyitotta meg a hozzászólások sorát, aki általánosságban egyetértett a javaslatokkal. Hangsúlyozta azonban, hogy az egyetemen folyó szociológiaképzés nem szűkül le a gazdaságszociológiára, így a képzési programban is szociológia elnevezés kívánatos. A kari struktúrával kapcsolatban a majdani általános közgazdasági és általános társadalomtudományi karok közötti együttműködés szükségességét hangsúlyozta.

PÁRNICZKI GÁBOR szerint problematikus a javaslatban, hogy az alsó három évfolyamon a hallgatói panaszokat intéző egység nem főnöke jónéhány olyan tanszéknek, amelynek munkája egy esetleges panasz tárgya lehet. A megoldás szerinte az lenne, ha ezeket az ügyeket egy rektorhelyettes intézné.

SZUHAY MIKLÓS a kari felépítés megtartását támogatta azzal, hogy szerinte az általános közgazdasági és a gazdálkodási kar kettőse lenne jó megoldás.

HUSZÁR ERNŐ, mint a koncepció szerint felszámolandó kar dékánja nem értett egyet az írásos javaslat azon megállapításával, hogy nagyobb szervezeti változtatásokra nem kerül sor. Az átmenet időszakának problémáit emelte ki ezután, azt, hogy mennyi nehézséget jelent majd a párhuzamos oktatás. Meggondolandónak tartotta, hogy a tantervi koordinációs munkák határozott irányítását a rekonstrukcióéhoz hasonlóan rektorhelyettes végezze. Felhívta a figyelmet arra, hogy a különböző karokhoz különböző hallgatói létszám fog majd tartozni (a gazdálkodási karhoz szerinte várhatóan nagyon sokan, míg a társadalomtudományihoz kevesen), s hogy az erőforrásokat ehhez célszerű igazítani.

(Folytatás a 4. oldalon.)

Átadták a Skála-díjakat

Az évnyitó ünnepségen második alkalommal adták át, a Skála-Coop kezdeményezésére, a Skála-Coop és egyetemünk közötti megállapodás alapján létrehozott Skála-díjakat. A vállalat a hallgatók mind színvonalasabb szakmai és közéleti tevékenységének ösztönzésére évente 400 ezer forintot bocsát az egyetem rendelkezésére. Ebből az I., II., III. és IV. évfolyamon évfolyamonként egy 40 ezer forintos I. díj, egy 20 ezer forintos II. díj és egy 10 ezer forintos III. díj kerül évfolyamonként kiosztásra. Az évfolyamonkénti 4—10. helyezettek 1000—1000 forint jutalmat kapnak.

A komplex értékelés szempontjai a tanulmányi eredmény, a tudományos diákköri munka, az egyéb szakmai tevékenység (tanulmányi verseny, házi dolgozotok, demonstrátori munka, fakultatív tárgyakban elért teljesítmények, SG-ben végzett oktatómunka, az ECONOMIX-ban, a szakkollégiumokban, az AIESEC-ben végzett szakmai munka stb.), a művészeti, újságírói tevékenység, az aktív sporttevékenység, a mozgalmi közösségi munka és végül az előző tényezőkbe nem illő, ott nem értékelhető tényezők.

A pályázók pontszámai úgy alakultak ki, hogy az erre a célra készített kérdőíven a pályázók által megjelölt (fentebb említett) tevékenységeket a megjelölt alapközösségek (szakkollégium, klub, tanszék stb.) igazolták és értékelték, az így adódó értékeléseket pedig az ifjúsági bizottság koordinálásával mintegy mechanikusan összegezték. Az összegzésnél jelen voltak a hallgatói tagozat képviselői is.

A több száz pályázat alapján így kialakult sorrendet a rektor, a Skála-Coop és a KISZ-bizottság megbízottaiból álló kuratórium jóváhagyta, egyedül Andor Lászlónak adott még pluszpontot — egyben 5000,— Ft-os különdí-

(Folytatás a 2. oldalon)

Átadták a Skála-díjakat

Abszolút első: Meleg József

(Folytatás az 1. oldalról)

jat —, akinek mind „egyéb szakmai", mind közösségi munkája jócskán meghaladta az e területeken adható maximális pontszámot.

A Skála-díj 1986/87. évi végeredményét és az egyes értékesítési szempontok szerint szerzett részpontszámokat a táblázat mutatja.

Pontszámok:	Összesen	Ebből: tanulmányi	tdk	egyéb szakmai	művészeti	sport	közösségi	egyéb
(maximum)	100	40	20	14	7	7	7	5
IV. ÉVFOLYAM								
I. Meleg József	72	35	20	7	3	—	7	—
II. Fejesné Jenei Csilla	65,5	40	11	5	3	—	6,5	—
III. Gáspár Tamás	61,5	40	—	11,5	3	—	7	—
4. Gulyás Éva	59,5	39	8	9	—	—	3,5	—
5. Pásev Dimiter	58	33	14	8	—	—	3	—
6. Hogyján Ildikó	56,5	27	19	10	—	—	0,5	—
7. Incze Zsolt	56	35	16	3	2	—	—	—
8. Durucskó Mihály	54	37	8	6	—	—	3	—
9—10. Farkas Tünde	52,5	35	8	5	4	—	0,5	—
Németh Zsolt	52,5	30	—	11,5	6	—	5	—
III. ÉVFOLYAM								
I. Karvalits Ferenc	64	30	14	6	5	2	7	—
II. Réz András	60,5	33	10	14	—	—	3,5	—
III. Majoros Csaba	57	35	7	10	—	—	5	—
4. Siska András	54,5	32	—	13	2,5	—	7	—
5. Für Zsuzsa	50,5	35	—	14	—	—	1,5	—
6. Kisgyörgy Éva	47,5	24	12	5,5	—	—	6	—
7. Papp István	46	30	4	6	—	—	6	—
8—9. Pusztai Márta	45	34	3	8	—	—	—	—
Újvári Ottó	43	32	—	6	—	7	—	—
10. Kereszturi Gábor	43	37	—	3	—	—	3	—
II. ÉVFOLYAM								
I. Fazakas Gergely	64	37	—	14	3	4	6	—
II. Csermely Ágnes	62	38	10	7	2	—	5	—
III. Bóna Magdolna	60	40	3	12	4	1	—	—
4. Andor László	57	21	4	14	6	—	7	5
5. Krajnyák Kornélia	55	38	4	10	—	—	3	—
6. Budai Edit	51	35	—	12	—	—	4	—
7. Iván Gábor	49,5	38	—	8	—	—	3,5	—
8. Szalai Lilla	48	36	—	12	—	—	—	—
9—10. Dunai Kovács Erika	46	37	—	3	3	3	—	—
Ménesi Tóth Erika	46	40	—	4	—	—	2	—
I. ÉVFOLYAM								
I. Bosnyák János	50,5	36	—	14	0,5	—	—	—
II. Szarvas László	48	28	—	7	5	5	3	—
III. Hatvani Andrea	37	21	—	9	—	5	2	—
4. Kata Péter	37	25	—	9,5	—	—	2,5	—
5. Márton Csaba	37	33	—	3	1	—	—	—
6. Barsi Éva	37	30	—	7	—	—	—	—
7. Csorba Erika	36	23	—	11	—	—	2	—
8. Murányi Valéria	36	30	—	6	—	—	—	—
9. Vajda Andrea	35,5	21	4	9	—	—	1,5	—
10. Jancsik András	35	35	—	—	—	—	—	—

Tanévnyitó ünnepség

(Folytatás az 1. oldalról.)

Minthogy alapvető szervezeti egységeink a tanszékek, a tudományos diszciplinák szerint különülnek el, az új tanterv — úgy tűnik — *nem indokol alapvető szervezeti átrendezést.*

„Valamennyien örömmel konstatálhatjuk, hogy az *egyetemi rekonstrukció folyamata a tervek szerint halad...*, s minden remény megvan arra, hogy 1988 végére a belső munkák teljesen befejeződnek... Az egyetem számítástechnika bázisa — bár még korántsem kielégítő — az alapvető megújulás szakaszát éli. Egy, az egyetem két fő oktatási épületét összekapcsoló *számítógépes hálózat kialakításán munkálkodunk* melynek alapvető elemeit képező *nagy teljesítményű személyi számítógépek részben már birtokunkban is vannak*... Hadd emeljem ki a hallgatóink számára talán leginkább érzékelhetőket, *a szükségesnél kevesebb kollégiumi férőhelyet*, valamint a rendkívül *szerény sportolási*, testedzési *lehetőségeinket. Keressük a megoldás útjait*, van remény az előrelépésre, de az összképhez az is hozzátartozik, hogy az elkövetkező években e területen *az optimális feltételeket valószínűleg nem tudjuk biztosítani.*"

Az egyetem nemzetközi kapcsolatairól megtudtuk, hogy a *„Soros Alapítvány segítségével sikerült fiatal oktatóink külföldi utazási lehetőségeit bővíteni...*, sor került az első kisebb hallgatói csoport, amerikai egyesült államokbeli utazására is... Egyetemünk nemzetközi elismeréseként értékeljük azt, hogy *e tanévben már több mint 60 amerikai hallgató érkezik hozzánk* három hónaptól tíz hónapig terjedő időtartamú részképzésre."

Csáki Csaba egyetemünknek a gazdaságpolitika gyakorlatában betöltött szerepéről szólva büszkén *hivatkozott arra, hogy egyebek mellett „az elmúlt tanévben munkaanyaggal segítettük az MSZMP KB által gondozott cselekvési program kidolgozását*, és a közelmúltban magas szinten *kérték ki véleményünket a kormány gazdasági-társadalmi stabilizációs munkaprogramjáról is".*

A beszéd utolsó részében a rektor külön *köszöntötte a megjelent arany- és vasdiplomásokat és a leendő első évfolyamosokat.* Az időseknek az egyetem vezetése elismerését és megbecsülését tolmácsolta, *a fiatalok figyelmét pedig felhívta a most következő, számukra sorsdöntő jelentőségű év nehézségeire.* Zárásképpen a rektor *jó egészséget és sok sikert kívánt az egyetem valamennyi oktatójának, dolgozójának, hallgatójának, s megnyitotta az 1987/1988-as tanévet.*

Egy órája tartott már a rendezvény, amikor *az elsősök fogadalomtételére került sor.* Az évnyitó további részében különböző díjakat, kitüntetéseket és megbízásokat adtak át. Sorrendben először a tanszékvezetők és címzetes oktatók vehették át megbízásukat, illetve kinevezésüket. (Előző számunkban már közöltük az érintettek névsorát.) Megható pillanatok voltak, amikor a meghívott vendégek közül a legidősebbeket szólították arany- és vasdiplomájuk átvételére.

A diákok kitüntetését nagy tetszésnyilvánítás kísérte. *A jó tanuló — jó sportoló versenyben Nyári Gyula* (III. külg.), *Szermai András* (II. nemz. k.) és *Poór Zoltán* (II. külg.) hallgatók végeztek az első három helyen. A *Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium ez évben létrehozott alapítványát Bolgár Béla és Keller Piroska* agrárszakon végzett hallgatók nyerték el. Az ünnepség tetőpontjaként *a Skála-díjakat adták át. (A helyezettek névsorát* és pontszámait lapunkban külön közöljük.) Ezt követően közzétették a következő névsort:

Máriás Antal tanszékvezetői megbízatását meghosszabbították

népköztársasági ösztöndíjasok

Általános Kar: Bedő Zsuzsanna IV. tanár A, Budai Edit III. tanár A, Bozsik Sándor III. pénzügy, Bozsó Péter V. tg., Csermely Ágnes III. tg., Demeter Krisztina IV. tg., Dsupin Erika V. tanár B, Fazakas Gergely III. pü., Farkas Éva Tünde V. tanár B, Für Zsuzsa IV. tanár A, Gáspár Tamás V. tg., Gulyás Éva V. tanár B, Hévizi Tamás III. pü., Krajnyák Kornélia III. tg., Martin Hajdú Krisztina III. pü., Miklós Illés Ágnes V. tanár A, Réz András IV. tg., Szabó Erzsébet III. tanár A, Végvári Elza III. tanár A.

Ipari kar: Horváth Péter IV. ip., Illés Ibolya IV. agrár, Kovács Viktória IV. közl., Majoros Csaba IV. agrár, Siska András IV. ipar.

Kereskedelmi kar: Ballai Attila V. nemz., Becsei Zsolt V. nemz., Bóna Magdolna III. kg., Bölcsföldi Ildikó V. kg., Csordás Zoltán V. nemz., Darócziné Aczél Erzsébet IV. kg., Deák Andrea V. nemz., Dunai Kovács Erika III. kg., Durucskó Mihály V. kg., Éhn Gabriella III. kg., Fejesné Jenei Csilla V. kg., Iván Gábor III. kg., Horváth Márta III. kg., Kende Gábor V. nemz., Keresztúri Gábor IV. kg., Meleg József V. kg., Ménesi Tóth Erika III. kg., Noszek Péter III. kg., Papp László IV. kg., Pákozdi Zsolt III. kg., Sas Magdolna V. kg., Sebők Sándor V. kg., Stefán István III. kg., Szabó Mihály III. kg., Szalai Lilla III. kg., Szűtő András V. kg., Szepesházi Zsolt III. kg., Varga Marina V. kg.

V. M.

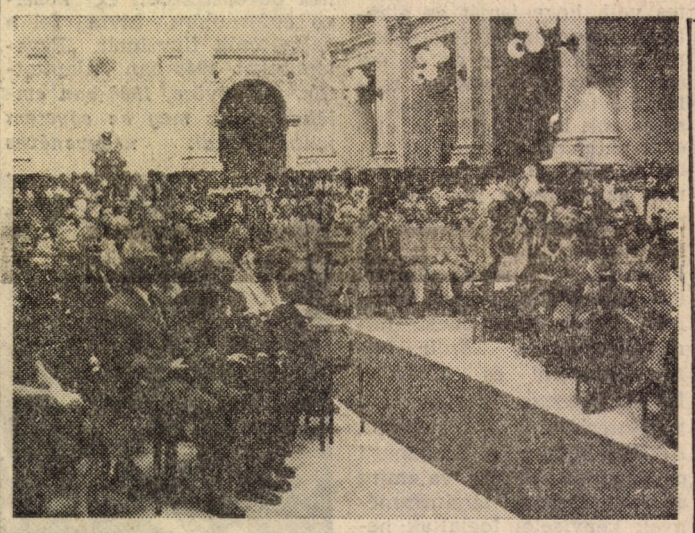

Legelöl az arany- és vasdiplomások foglaltak helyet

Közgazdász végzettségű újságíró-utánpótlás kerestetik

Újságíró előkészítő stúdió indul az egyetemen

A Magyar Újságírók Országos Szövetségének Oktatási Igazgatósága és Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem újságíró előkészítő stúdiót indít az újságíráshoz tehetséget és kedvet érző egyetemisták számára, akik a stúdió elvégzése után szerkesztőségi gyakornokként vagy külső munkatársként dolgoznának a sajtóban.

A foglalkozásokat októbertől májusig tartják az egyetemen, heti két órában.

A részvétel térítésmentes.

A jelentkezéseket rövid, kézzel írott önéletrajzzal kérjük beküldeni a következő címre, 1987. szeptember 30-ig:

MKKE Pedagógia tanszék I. em. 114. Sz. Berki Éva nevére. A program, a foglalkozás helye és időpontja a tanszék hirdetőtábláján megtalálható, itt közöljük az első megbeszélés időpontját is.

MUOSZ Oktatási Igazgatóság

Teljes körű választás, azaz népszavazás diák módra

Egy pár sorban szeretnénk leírni, milyen alapelvekkel kíván a jelenlegi, ideiglenesen megbízott Hallgatói Tagozat az októberre kiírt új választások megrendezésének hozzálátni.

1. *Ki jelölhet?* Bárki, aki az egyetem nappali tagozatos hallgatója. Bármilyen tevékenységcentrum tagjai és közössége. A csoportok, szakok, karok és egyéb egyetemi érdekcsoportok, valamint várjuk független önjelöltek jelentkezését is.

2. *Ki jelölhető?* Bárki, aki az egyetem nappali szakos beiratkozott hallgatója és vállalja a részvételt a Hallgatói Tagozat munkájában.

3. Igyekszünk elősegíteni, hogy a választáson a jelölteket ne csak egyéni rátermettség alapján vagy mint egy-egy tevékenységcentrum képviselőjét bírálják el a választók, hanem *a jelöltek által kialakított egyetempolitikai program váljon a választás alapjává.*

4. A szervezhető legszélesebb fórum határozza meg a feltárandó problémák körét, *alakítsa ki és juttassa felszínre véleményét* még a választások, a jelöltek programjának kialakítása előtt!

5. A jelöltek megismerésére használjuk ki jobban a rendelkezésre álló eszközöket (újságok, szórólapok, faliújság), *szervezzünk jelölőgyűléseket*, melyen a jelöltek megismerhetők lennének! *Adjunk módot a jelöltek nyílt vitájára és személyes megismerésére!*

6. A választás lebonyolítása legyen zökkenőmentes, gyors, és *nyújtsunk elegendő időt a szavazatok leadására* (több napot)!

7. *Ügyeljünk a szavazás tisztaságára*, titkosságára és szabadságára.

8. Az adódó összes lehetőséggel élve igyekezzünk *minél több és minél felkészültebb embereket juttatni az egyetemi tanács soraiba!*

9. Igyekezzünk elérni, hogy a Hallgatói Tagozat soraiba minden nagyobb érdekcentrum, tevékenységi kör juttassa el szószólóit, ugyanakkor a bekerült tagok ne csak mikroközösségük szemszögéből, de széles egyetemi összefüggésekben gondolkodva hozzák meg döntéseiket!

10. *S hogy meddig jelentkezhetsz?* Egészen az utolsó jelölőfórum befejezéséig.

További észrevételeidet szívesen fogadjuk. (az 1. em. 156-ban).

HT

Mi az új a HT választási rendszerében?

Erre a kérdésre rövid a válasz: minden. Itt ugyanis, ha minden igaz, egy valódi választás körvonalai bontakoznak ki, eddig pedig...

Az egyetemi tanács hallgatói tagjait, akik a hallgatóságot képviselik az egyetemi szintű döntések meghozatalakor, eddig az ifjúsági parlament, vagyis az ún. hallgatói gyűlés választotta. Hogy miért csak 100-an jöttek el ezekre a gyűlésekre? Talány. Az viszont tény, hogy a diáksá- képviselőit 100 ember ismerte el hivatalosan. És, hogy milyen alapon képviselhet valaki egy nagyobb csoportot, annak beleegyezése nélkül? A kérdés ismét jogos. Azonban, hogyha ez a pár „akárhogyan" választott ember sem állt volna ki alapvető jogaink védelmében, nem állhatnánk most egy új érdekképviseleti rendszer megvalósításának kapujában.

Mi a fő cél? Az érdekvédelem tömegbázisának szélesítése, az egyetemi politikai élet színesítése. S mi az eszköz? A teljes körű választás.

Ha érdekel, hogy mindezt hogyan képzeljük el, olvasgass tovább ezen az oldalon és figyelj a Hallgatói Tagozat kezdeményezéseire.

Formát öltő átalakulás

A Politikai Gazdaságtan Oktatók Továbbképzési és Információs Központja (PTK) *félévelőkészítő előadássorozatának egyik előadója volt az egyetemünkön vendégeskedő G. H. Popov, a közgazdaságtudományok doktora, a Lomonoszov Egyetem közgazdasági fakultásának tanszékvezetője.* A szovjet gazdaság átalakulási folyamatáról szóló előadásán belül *a Szovjetunió történetében egyedülálló júniusi SZKP KB-határozatokról szólt a professzor.* (E határozatok tartalmát később a Legfelsőbb Tanács törvényerőre emelte.) Mint megtudtuk, először született olyan döntés, amely *a gazdaság minden szintjének egyidejű átalakítását célozza*, és tény, hogy — függetlenül a későbbi megvalósítástól — *a létező gazdasági mechanizmus egy alternatíváját vázolták fel az idén nyáron.*

A peresztrojka fogalma tehát ezzel *túllép az elvi állásfoglalás keretein, konkrét formát ölt*, így beszélhetünk a konkrét részletekről is. Az 1988. január 1-jén életbe lépő vállalati törvény értelmében a Szovjetunióban *át kell térni a vállalatok teljes önelszámolására*, a termelőegységek közötti verseny gyakorlatára (aminek következtében

lehetséges a csőd

stb.) A KB-anyagok és a törvény is (egyelőre) *két fajtáját különbözteti meg az önelszámolásnak.* Az *egyik* egy normatív rendszer, amelynek lényege, hogy még a vállalat működésének megkezdése előtt *meg kell határozni a dolgozók számára egy fizetési alapot.* Az idei évig lezajlott kísérletekben például *általában a dolgozók állománya és a bértarifák alapján állapították meg ezt a garanciát jelentő béralapot, és emellett képeztek ösztönzési alapot.* A *másik* eljárás, az úgynevezett *maradványelvű önelszámolás*, amelyben a vállalat kitermeli azt *a bruttó nyereséget, amelyből kifizetve a költségeit, a felsőbb szerveket megillető részt, stb., az ezek után fennmaradó maradványból képezheti béralapját.* Az első időszakban várhatóan *a normatív eljárás fog elterjedni*, mert *a munkavállalók nem vállalhatják* az évtizedek óta aránytalanul fejlődő *gazdasági szerkezetből fakadó* (nyereséghiány egy adott területen, stb.) *kockázatokat.* Később nagy vita várható a vállalatok besorolása körül, mert a minisztériumok többsége a normatív eljárás mellett van, tekintve, hogy ez biztosít kisebb önállóságot a vállalati kollektívák számára.

Kemény viták után most nyáron *az a döntés született, hogy a gazdasági irányelvek*

(tervmutatók) a jövőben nem kötelezőek

a vállalatok számára. Ezután tehát nem a vezetők és a vezettek megítéléseinek alapjai lesznek ezek, hanem csak az orientációt szolgálják. Az új mechanizmusra való áttérés korszakában a *szovjet vezetés nem vállalhatta, hogy teljesen indirekt irányítás alá helyezze a gazdaságot.* A kötelezően teljesítendő állami megrendelések intézménye a gazdaság szerkezeti aránytalanságaiból, a katonai szektor túlzottan nagy arányából stb. fakadó hiány- és monopolhelyzeteket hivatott korrigálni. Ugyanakkor *fennáll a veszélye annak, hogy ezen az intézményi csatornán keresztül a minisztériumok a régi tervutasításos módszerre próbálnak majd visszatérni. E körül nagy harc várható a következő időszakban.*

Az új törvény árreformot hajt végre: elkülöníti az államilag meghatározott és a szerződéses árfajtákat. *Nyitott kérdés, hogy a gyakorlatban mely termék milyen kategóriába kerül*, ami ugyancsak *a következő évek vitáinak, harcainak tárgya lesz.* Az árreform keretében *elkerülhetetlen a nagy fájdalmat okozó kenyér- és húsáremelés, amely hatással lesz a fizetések arányaira és nagyságára, a nyugdíjakra*, mivel ezek mai szintjét a jelenlegi — erősen dotált — kenyér- és húsárak figyelembevételével alakították ki.

Több év alatt *el akarják érni, hogy a vállalatok a kiutalásos rendszer helyett a nagykereskedelmen keresztül jussanak a beruházási javakhoz. Cél a bankok közti konkurrencia megteremtése*, a hiteleknek a vállalati eredmények alapján való elosztása, illetve *a területi irányítás önálló* — a területi egységekben folyó gazdasági tevékenységtől függő — finanszírozásának megteremtése mellett, a területi elvű gazdaságirányításról az általános gazdasági szabályozókon át megvalósuló irányításra való áttérés.

A gazdasági határozatok mellett döntés született ezek szervezéséről, kivitelezésük módszereiről. Eszerint *egyenlő létjogosultságúnak kell tekinteni a nagy-, közepes és kisvállalatokat*; vállalatot csak úgy lehet alapítani, hogy ezzel egyidőben kizárják annak lehetőségét, hogy monopol pozíciót létesítenek; *a felsőbb szervek mellett*

egyesüléseket hozhatnak létre

a vállalatok is, függetlenül attól, hogy állami vagy szövetkezeti cégről, civil vagy katonai profilú vállalatról van szó stb.; a recentralizáció megakadályozására *a felére kell csökkenteni a minisztériumok apparátusainak létszámát* (egész egyszerűen azért, *hogy ne legyen elegendő emberük a vállalatok ellenőrzésének felújítására*).

A gazdaság átszervezésének alátámasztói, szerves kiegészítői a többes jelölésről és a különböző szintű vezetők választhatóságáról döntő határozatok.

Popov professzor előadása végén hangsúlyozta, hogy a *reformok hívei tisztában vannak azzal, hogy a gazdasági életben a változások biztosítékai nem önmagukban a papírra fektetett elvek.* Az átalakulás *társadalmi erők harcának eredménye lehet*, ezért helyeznek olyan *nagy súlyt a demokrácia, a nyilvánosság erősítésére.* Ezek érvényesülése vezethet el az erőviszonyok kedvező változásához.

K. S.

Összegyetemi KISZ-gyűlés: október 8-án

Aki nem szereti a hosszú elméleti fejtegetéseket, az a következő három mondat elolvasása után ugorjon a cikk utolsó bekezdésére, ugyanis ott még lesz néhány közérdekű információ. A lényeg az, hogy *először az egyetem történetében* — és talán máshol sem volt még rá példa — egy nagy közös gyűlésre hívjuk össze az egyetem összes KISZ-tag hallgatóját és oktatóját. Mégpedig azért, mert úgy gondoljuk, hogy a *„hogyan tovább?"* és a *„mi a teendő?"* típusú kérdéseket most már és ezentúl nem válaszolhatja meg néhány vezető és bennfentes. Szeretnénk, ha

MINDENKI LEHETŐSÉGET KAPNA

véleménye kifejtésére, és jó lenne, ha a remélhetőleg kialakuló közös álláspont, minden érintett tudomására jutna.

Most pedig mindazokkal, akiknek a szemét nem zavarja és a gyomrát nem bántja egy szerény elméleti kitérő, onnan induljunk el, hogy egyetemünkön az utóbbi évek során a hallgatói élet jelentősen, a hallgatói közélet gyökeresen átalakult. Az átalakulás fő jellemzője *a politikai szféra visszahúzódása.* A hallgatók tudományos, közművelődési tevékenységét már nem politikai döntések irányítják, szociális ügyeinket már nem politikai szervezetünk intézi.

Valójában korábban *a KISZ nem politikai szervezet volt*, hanem az ifjúság egyetlen univerzális szervezete s a legtöbb helyen még ma is az. Ennek keretében eredményesen lehetett fölülről, a vezető politikai erő akaratának megfelelően irányítani az egész ifjúságot. Míg azonban az évek során itt az egyetemen *sikerült fokozatosan leépíteni ezt az univerzalitást*, addig sem elméletben, sem gyakorlatban nem vált egyértelművé:

MIT JELENT A JELENLEGI VISZONYOK KÖZÖTT POLITIKAI SZERVEZETNEK LENNI?

Sokan azt a kérdést teszik fel: van-e egyáltalán szükség a KISZ-re? Az ifjúság egyetlen politikai szervezetét, vagyis tulajdonképpen a politikai szférát az ifjúság köréből, mint a társadalom egy szeletéből kiiktatni, eléggé abszurd elképzelés! A KISZ-re szüksége van a pártnak, mert ez az ő ifjúsági szervezete, és szüksége van az ifjúságnak, mert ez az ő pártja.

Politikai szervezethez mindenekelőtt *közös érdekekre van szükség.* Az ifjúságnak, mint a jövő társadalmának sajátos érdeke mindenkor a jövőhöz fűződik, és ezért az átfogó társadalomfejlesztésre való törekvésben kell testet öltenie. Mint ahogy a társadalom minden rétegében, egyetemünkön is vannak, akik ezt az érdeket fel is vállalják. Nyitott kérdés marad azonban — egyelőre — a társadalomfejlesztés mindenkori tartalma, vagyis az aktuális program...

Nyilvánvaló, mégis van, aki kétségbe vonja, hogy politikai szervezethez *szüség van szervezetre.* Nem bürokráciára, nem merev hierarchiára, hanem a tartalomnak megfelelő belső kapcsolatrendszerre. Az egyetemen az univerzalitás leépítésével párhuzamosan a KISZ — minden pozitív koncepció nélkül — önmagát is leépítette. Nem a szervezettség lecsökkenése (a hallgatók 25-30 százalékának tömörítése a korábbi 80 százalékkal szemben) a probléma önmagában, hanem az, hogy *a KISZ-tagok és a KISZ-bizottság közötti kapcsolat elhalt.* Márpedig ahhoz, hogy a KISZ-vezetők által képviselt irányvonal ne csak a saját álláspontjukat tükrözze, hanem a több száz KISZ-tag tudja alakítani, befolyásolni, nem elég az évente egyszer összehívott küldöttgyűlés.

Továbbá ahhoz, hogy politikaivá váljon a felismert közös érdekek alapján létrehozott szervezet, *aktív politizáló tevékenység szükséges.* Ez a politizálás pedig nem korlátozódhat csupán a vezető testületre, mint az eddigi gyakorlat során, hanem be kell kapcsolódnia a tagok minél szélesebb körének. Ez viszont elmélet és üres szólam marad mindaddig, amíg nem határozzuk meg a politizálás konkrét módját, vagyis amíg nem tisztázzuk a KISZ és az egyetemvezetés, a KISZ és a hallgatói képviseleti szervek, a KISZ és az öntevékeny diákcsoportok viszonyát.

A legújabb és az utóbbi időben felmerültekhez képest legjelentősebb kérdés:

HOGYAN VISZONYULJON A KISZ A HALLGATÓI TAGOZATHOZ?

Látni kell, hogy bár a hallgatói tagozat részben a KISZ kezdeményezésére jött létre, megalakulása *kihívást jelent* a KISZ számára. Nem azért, mert meglevő pozícióit közvetlenül veszélyeztetné, hanem azért, mert a társadalmi környezet korszerűbbé válását jelenti, s ezért a KISZ-nek is — ha nem akar lemaradni — fejlesztenie kell önmagát.

Ez *a fejlődés pedig nem kiterjedést jelent*, hanem — mint láttuk — létszámcsökkentést, a nem politikai funkcióktól való megszabadulást. A KISZ tehát nem azért nem szolgál a jövőben az érdekképviseleti feladatok ellátására, mert az egyetem hallgatóinak 25-30 százaléka tagja a korábbi 80 százalékkal szemben, hanem azért, mert ez a tevékenység nem tartozik hozzá a politikai szervezetként való működéshez. Hozzá tartozik viszont az egyetemi viszonyok fejlesztésére vonatkozó *koncepciók megfogalmazása, nyilvánosságra hozása, érvényre juttatása.* Ennek konkrét példája lesz a következő másfél hónap eseménysorozata, és annak várható eredményei.

A szeptember 25-én megjelenő KISZ-bizalmasban a közvélemény elé tárjuk a KISZ-bizottságnak a hallgatói tagozat működésére és részletes programjára vonatkozó javaslatait. Ezúton is kérünk: hogyha érdekel, felháborít, ha kiakaszt, ha megnyer, ha elgondolkoztat a megjelenő álláspont, *írd le véleményedet, észrevételeidet, ellenvetéseidet* és hozd be a KISZ-bizottság irodájába (1. emelet 187.). Az október 2-áig beérkező írományokat szeretnénk megjelentetni a KISZ-bizalmas október 7-i számában. Ha nincs kedved írni, *szóban is elmondhatod* véleményedet bármely utadba akadó KISZ-biz. tagnak, avagy 8-án az összegyetemi KISZ-gyűlés előtt.

TÉNYLEG SZÁMÍTUNK RÁD,
a KISZ-bizottság
és várjuk jelentkezésedet!

A. L.

Ismerkedés: az egyetemmel és egymással

Az első buli: Koncz Zsuzsa (és barátai)

Az első KDC-vendég: Guczoghy György tornászvilágbajnok

Hegedüs András kurzusáról Reform előtt

Jobb sorsra érdemes szendvicsek és üdítők várták az érkezőket a reform előtti utolsó tanév kezdetén, a képzéskorszerűsítésről tartott szeptember 10-ei sajtótájékoztatón. *Csáki Csaba* rektor a reform indítékaként *nem a 15 évvel ezelőtti képzési rendet kialakító elődök hibáit jelölte meg, hanem az azóta megváltozott gazdasági környezetet, a kifejlődő új gazdaságirányítási rendszert*, a közgazdaságtudományok fejlődését. Akkoriban az egyetem lényegében az egyedüli közgazdasági felsőoktatási intézmény volt, mára egy széles intézményrendszer (az egyetem, a pécsi kar, a főiskolák) látja el ezt a feladatot, meg kellett tehát keresni a szerves kapcsolódás lehetőségeit ezek között. *Másfél évtizede a makro jellegű tárgyak messze a mikro ismeretek oktatása előtt jártak, mára ez a viszony tarthatatlanná vált.*

A rektor *jellemezte a meghívottak számára az új képzés rendjét, beszélt a technikai, az egyetem külső környezetében adott és a személyi feltételekről.* Ez utóbbihoz kapcsolódott az egyik újságíró kérdése, aki arra volt kíváncsi, hogy *milyen indokok alapján nem támogatta az egyetem oktatóinak egy része a változásokat. Csáki Csaba, Szarvas László pb-titkár és Kerékgyártó Györgyné ipari kari dékán válaszaiból kitűnt, hogy az egyetem vezetése elválasztja a nem-támogatás indokait a valóságos mozgatóktól. Az ideológiai és szakmai kifogások a változásoktól való természetes félelmet*, a különmunkákba belefáradt s ezért *megrekedt középkorú és idősebb oktatók egy részének élethelyzetét*, illetve az egyetemen eddig lezajlott reformok részlegessége, gyenge hatásfoka miatti *szkepticizmust takarják.* Ugyanakkor azt is látni kell, hogy még *az idősebb generációhoz tartozó oktatók egy része is nagyon sokat tesz a reformért.*

Egy másik kérdés kapcsán *nyilvánosságra került, hogy 16 évi kihagyás után, a szociológia tanszék külső oktatójaként, a szociológiai szakon alternatív spec. kol. keretében, A gazdasági fejlődés társadalmi tényezői* címmel *ismét kurzust hirdet egyetemünkön Hegedüs András szociológus, volt miniszterelnök.* Csáki Csaba biztosította a kérdező újságírót, hogy a kurzust megtartják, bár a részletek még nem tisztázottak.

K. S.

A Skála-fődíjast zavarják a fehér foltok

Egy üveg sör Meleg Józseffel

(Régóta ismerjük. Tudjuk, hogy az egyetemen nagyon sok mindennel foglalkozik, mégis teljes életet él, nyugodt, kiegyensúlyozott. De hogy Skála-fődíjat nyer? Tavaly — az égadta földön semmi esélye nem mutatkozott — maga se gondolta volna. Most, hogy nagy fölénnyel győzte le a mezőnyt? nem önmagát, a nyitját szeretnénk tudni. De nincs nyitja. Kibontja a sört.)

Úgy jöttem az egyetemre, mint mindenki más: különösebb elképzelés és ambíció nélkül. Semmiképpen nem voltak kiugró képességeim sem a szakmai, sem a közösségi munka területén.

Az első találkozások? Elsős koromban tavasszal *Németh Zsolt* barátommal és másokkal Pozsonyba mentünk, hogy egy előadás-sorozatot szervezzünk a szlovák—magyar együttélésről. A Közgázon azonban csupán egyetlen részt sikerült megrendeznünk a sorozatból: *Püspöki Nagy Péter*, a kiváló pozsonyi történész tartott előadást. Ezután a háromrészesre tervezett sorozatot betiltották, azonban — mivel *Turczel Lajos*, a szlovákiai magyar irodalomtörténet-írás doyenje már Budapestre érkezett — a második részt még a műegyetemen megtartottuk. Ekkor éreztem úgy, hogy elkezdtem én is valamit csinálni. Később — szintén Zsolttal — odamentünk egy *Közép-Európa Klub* előadás után azzal a javaslattal, hogy szeretnénk mi is szervezni, újjáalakítani a klubot. Időközben továbbfejlődött *Társadalomtudományi Klubbá*, és szerintem igen fontos egyetemi, sőt egyetemközi tényezővé vált, később tagjaiból megalakult a *Széchenyi István Szakkollégiumi Csoport*. Meg kell azonban mondanom, hogy bár ez utóbbinak is tagja vagyok, de amióta megalakult — 1987 februárjában —, már sokkal kevesebb időm jutott a közösségi munkára, mint korábban. Így nem is lenne túl hiteles tőlem, ha itt most nyilvánosan háborognék azon, hogy vajon miért nem engedélyezték szakkollégiumként megalakulni ezt a társaságot, tehát nem is teszem. Most mondjam azt, hogy önbizalommal töltött el engem is, hogy az a maroknyi csoport milyen elszántan és komolyan, ugyanakkor lelkesen indult útjára? Nem nekem kéne ezt mondani.

A másik korai „közéleti cselekvésem"? Az egyetem előtt talán egyetlen tervem volt, hogy kipróbáljam az újságírást. Zömmel film- és színikritikáim, valamint a Közép-Európa Klubról írt tudósításaim jelentek meg a *Közgazdászban*, elsős koromtól fogva. Fontos

közéleti tapasztalatokat adott e közösség

számomra is. Sajnos, ma már erre se igen jut időm. Időközben a szakmai munkám került előtérbe.

Hogy ez honnan ered? Elsős koromban természetesen eszembe sem jutott a *TDK-írás.* Ötletszerűen — Zsolt biztatására — jelentkeztem a *Rajk László Szakkollégiumba* azzal, hogy ha fölvesznek jó, ha nem vesznek, úgy is jó. Fölvettek, s az ottani hangulat egyenes vonalúan keltette föl szakmai ambíciómat. A közelmúlt története mindig érdekelt, hiszen nagy szakadék tátong a családi elbeszélések, valamint a tankönyvek vagy a tévé híradásai között. Így nem volt véletlen, hogy az „ötvenes évek" és ötvenhat történetét kezdtem tanulmányozni. Végül az sem volt véletlen, hogy *Nagy Imréről* írtam TDK-dolgozatot: hiszen nemcsak a kor kulcsszereplő politikusa volt, hanem ráadásul közgazdász, egyetemünk professzora is, s ami talán a legizgalmasabb volt számomra: fehér folt a történetírásban, sok szempontból ma is tabu. Engem nagyon zavarnak az ilyen fehér foltok: zavar a történelem ködösítése, az, ha politikai érdekek szabják meg a történelem értékelését. Így adódott ez a téma, s talán — a bírálók, s akik még olvasták a dolgozatot, úgy érzem, tanúsítják — sikerült elfogulatlanul írnom róla. Azt hiszem, látszik a dolgozaton az is, hogy hosszú ideig foglalkoztam vele.

A másik dolgozatom szakterülete, a *marketing*, egyetemi oktatóim — *Hoffmanné tanárnő* és *Berács József* — hatására tetszett meg és tetszik még máig is, de nem is annyira saját ambícióból, mint tanszéki követelményként írtam meg.

Időközben, már elsős korom vége felé, tagja lettem az *ECONOMIX* egyetemi kisszövetkezet *Universitas* szakcsoportjának, s a lépcsőfokokat végigjárva 1986 szeptembere óta elnökhelyettese vagyok. Az Universitasról? Nem vagyok könnyű helyzetben, mert illene olyat mondanom, ami tetszik az intézőbizottság többi tagjának is. Ugyanis sokszor nyilatkoztam már róla, s nem minden esetben arattam osztatlan sikert.

Nyilvánvaló, hogy az Universitas jelentősége *egyrészt* a pénzszerzés, mégpedig szervezett, közös formákban, hiszen ez sok diáknak — akiket a szüleik már nem tudnak teljes egészében eltartani — *egyszerűen létkérdéssé, a megélhetés eszközévé vált. Másrészt* egy új, fontos társadalmi alrendszernek, a gazdálkodási szférának, az állami gyámkodás nélkül legalizálódó „második" gazdaságnak egy sikeres szakcsoportja. E szféra *a reform,*

az öntudatosabb civil lét

nagyon fontos terepe. S a szakcsoport emellett az önkormányzat gyakorlását és — legalábbis a szélesebb értelemben vett vezetők és aktivisták számára — közösséget, szakmai önképzést is jelent. Ha nem is tekinthető üzleti mélyvíznek egy tárgyalás egy vállalati vezetővel, de nagyon sok, a tananyagokhoz képest megdöbbentő ismeret megszerzésével jár.

Az e területeken végzett munkáim is hozzájárulhattak, hogy harmadikos koromban *a KISZ-bizottság* tagjává jelöltek és választottak. Be kell vallanom, hogy igazából csak az első félévben tevékenykedtem komolyan a testületben. Hogy miért vállaltam? Az első két és fél egyetemi évem mindenképpen elég volt ahhoz, hogy előítéleteim leomoljanak, sőt nagyon pozitív véleményem alakuljon ki az akkori KISZ-bizottságról. Ez megítélésem szerint egy kritikus, politikus, a hallgatókért, a hallgatói intézmények (például önkormányzati testületek) kiépítéséért és fejlesztéséért igen sokat vállaló társaság volt, amely tudatos szövetségi politikát folytatott a különböző tevékenységcentrumokkal.

Miért csak egy évig maradtam testületi tag? Azt hiszem, két dolgot nem mértem fel helyesen. Vagy csak megváltozott? *Az egyik* a saját munkabírásom. Végül is sohasem tudtam „KISZ-ben gondolkodni", inkább csak a KISZ-ben

képviseltem egyfajta értékrendet,

amely a Társadalomtudományi Klubban, a Rajkban a Közgazdászban és az Universitasban formálódott ki bennem. *Másrészt* azonban, úgy érzem, *nemcsak* az én értékrendszeremben volt a hiba, hanem abban is, hogy 1986/87-ben, a KISZ hanyatlása idején — amely menet közben fel is gyorsult — kapcsolódtam be. Ezt az időszakot botrányok, váratlan személyi változások is terhelték. Ekkor már csak 1-2-3 embernél tapasztaltam azt az elhivatottságot — s magam sem voltam köztük —, amely korábban azt a szemléletet, azokat az eredményeket hozta magával, amelyek miatt vállaltam a tagságot. A lényeges kérdések — a szervezeti lebénulás, az önkormányzatok továbbfejlesztése — mellett elsiklottunk. A testület nagy része csak az eléje került ügyekkel foglalkozott; többnyire ügyszeretet nélkül, ímmelámmal, s ez rám is vonatkozik, legalábbis a második félévben. Sajnálom, hogy nem tehettem többet, bár ebbe az akkorra kialakult közhangulat is belejátszott.

Sok minden más lekötött engem is ebben az időben: a TDK-kon kívül egy bécsi ENSZ-pályázat — ahol dolgozatunk alapján hárman képviseltük Magyarországot — a munkanélküliség témakörében, egy az egyetemi kisvállalkozásokról szóló könyv megírásában való részvétel és egyre inkább az Universitasban való munka.

Hogy magáról az egyetemről még nem ejtettem szót? Két ellentétes vélemény él bennem. *Egyrészt* az oktatóim sokszor meglehetősen kritikusak, politikusak, komoly, figyelembe veendő véleményt alkotnak a társadalom problémáiról. *Ugyanakkor* a tananyagok, az oktatás színvonala s főleg alacsony követelményrendszere... nem akarok erős jelzőket használni, hogy meg ne sértődjenek. A vizsgáztatási módszerek, a stílus, a csak kampányszerű magolás divatja... Természetesen ebben is vannak kivételek. *A marxista tárgyak oktatása?* A tananyagokról sok mindent elmondhatok (elmondtam), de nekem szerencsére eszméletlenül jó tanáraim voltak: filozófiából *Szenesi Katalin*, tud. szoc.-ból *Sándor Péter.* Azt hiszem, többet nem is kell mondanom, fantasztikusak voltak.

A magánéletemre maradt-e időm? Úgy érzem, hogy közéleti, szakmai aktivitásom okozott nehéz pillanatokat is, amikor az Universitas vagy a klub miatt nem tudtam elmenni valahová. *De nem voltam a közélet károsultja*, csak kismértékben befolyásolta a magánéletemet.

Megmaradtak, alakultak a baráti, szerelmi *kapcsolataim*, mint mindenkinek. A szülői családra ugyan lassanként kevesebb időm jut, de azt hiszem, a világ rendje, hogy lassan-lassan saját családom lesz.

Annyira szeretek *utazni*, hogy ha adódik egy lehetőség, rögtön első helyre sorolom még a preferenciám között is. Legyen az az említett bécsi pályázat, egy korábbi finn csereút, az isztambuli *AIESEC*-gyakorlat vagy barátaimmal egy erdélyi túra. Azt hiszem, az időbeosztás csak rutin és

önfegyelem kérdése.

Sajnos olvasni, valamint — tíz év után — sportolni — teniszezni, biciklizni, síelni — is kevesebb az időm, mint szükséges volna az egészséges, teljes élethez. Színházba, hangversenyre sem járok annyit, mint szeretnék.

Hogy mi lesz velem? Nem tudom. Egyelőre sok az adósságom, az Universitasban éppúgy, mint az Erdélybe járásban. Szeretnék az angol után franciául is felső fokon megtanulni — a csodálatos francia kultúra, a sanzonok, az ifjúsági kultúra hatására szeretem — és később a németet is kénytelen leszek elsajátítani.

S most már kicsit úgy érzem, kifelé áll a rudam az egyetemről.

(Azért reméljük, lesz még módod segíteni a fiatalabbaknak is megtalálni saját lehetőségeiket az egyetemen. No és majd elfelejtettem, gratulálunk.)

B. K. T.

Koncentrált munkaértekezlet

(Folytatás az 1. oldalról.)

KOLLÁR ZOLTÁN szerint nagyon nehéz sürgetni a szervezetátalakítással, a tananyagokkal kapcsolatos döntéseket. Nagyon feszesen kell ahhoz tervezni, hogy a tananyagok időre elkészüljenek és megvitatásukra jusson idő az 1988-as első éven való bevezetésig, miközben a másodéves képzés munkálatai is egyre sürgetőbbek. A szerkezeti változtatásokkal kapcsolatban néhány kifogást említett: hiányzik a jelenlegi szervezeti rend értékelése, valamint a hallgatói ügyek kezelésének alapos átgondolása. A szerveződés alternatívái is hiányoznak. A javaslatokat szerinte megfelelő érvanyaggal alátámasztva az egyetem közvéleménye elé kellene vitára bocsátani.

KISS ARTHÚR hangsúlyozta, hogy az egész képzéskorszerűsítés lényege a tananyag, ezért fontos azt tisztázni, mit is jelent ez: jegyzetet, szöveggyűjteményt, vagy irodalomjegyzéket? Az erre adott választól függ, reális-e a tananyagfejlesztésre rendelkezésre álló idő. Szólni kell a technikai feltételekről is, arról, van-e rendkívüli kiadói kapacitás, vagy egyelőre a házinyomdában készülnek majd a tananyagok. Az anyagi érdekeltség is nagyon fontos ezzel összefüggésben — monta Kiss Arthúr —, hiszen itt most soron kívül kell tananyagokat írni, összeállítani. Ha nem tesszük az oktatókat ebben érdekeltté, például a premizálással, akkor erre a munkára nem lehet majd az oktatókat rávenni. Kifejezte azt a félelmét is, hogy a szervezeti átalakítás fölrúgja a bejáratott kompetenciákat, az eddig többé-kevésbé világos utak, módok megváltoznak. Azt javasolta, hogy szervezeti átalakításra csak a tananyagfejlesztés után, annak függvényében kerüljön sor. A majdani karok tekintetében a funkcionális elvet támogatta.

SZABÓ KATALIN szerint is az új tananyagokon áll vagy bukik a képzési reform. Szerinte a jelenlegi helyzet nem teszi lehetővé, hogy decemberre az új tananyagok vitára kész állapotban elkészüljenek, legfeljebb májusra tekinthető ez reálisnak. Támogatta az elméleti közgazdaságtani intézet létrehozását, hogy végre egy szervezeti egységbe kerüljön a politikai gazdaságtan, az elméletek története és a továbbképzést ellátó intézmény.

BÁCSKAI TAMÁS volt a szünet utáni első hozzászóló. Szerinte az átfedéseket bizottsági konzultációkkal nem lehet a tananyagból kiküszöbölni, annál is inkább, mert a tananyagokat ilyen szempontból csak a hallgatók ismerik. A valódi átfedések valószínűsége egyébként is nagyon kicsi, s ezeket csak a tananyagok teljes szövegének ismeretében lehet majd felfedezni.

MÁTYÁS ANTAL áttekintette az önálló elmélettörténet tanszék 17 esztendei működését, elmondta, hogy könyvét külföldön is milyen sok helyen ismerik és tanítják, majd így folytatta: „Ezek után azt várom, hogy az egyetem vezetése mindent megtesz azért, hogy munkánk számára kedvező feltételeket biztosítson. Ha a tervezett elméleti közgazdasági intézet megvalósulna, nagyon romlanának a munkafeltételeink... Egy alá- és fölérendeltséget tartalmazó szövevényes hierarchiába most már én nem vagyok hajlandó belépni, megmondom őszintén. Ha az egyetem az én szolgálatomra igényt tart, akkor tartson meg minket tanszékként. Ha intézetet akarnak csinálni, azt nélkülem fogják megcsinálni, én abban nem vagyok hajlandó részt venni. Sok mondanivalóm van a diákok számára, most akarok a könyvem számára egy új kiadást írni, tehát sok mindentől elesnek a diákok, ha én visszavonulnék." A karokat illetően Mátyás Antal két kar léte mellett foglalt állást.

POLLER IMRE elmondta, hogy számára meglepően átgondoltnak tűnik az előterjesztés. Ugyanakkor részletesebb kifejtést tartott volna szükségesnek a tananyagok és a hallgatók problémáiról, valamint kifogásolta, hogy a tárgyi, anyagi feltételek is homályban maradnak a javaslatban. Hangsúlyozta, hogy a Magyarország legújabbkori társadalmi, gazdasági történetéről szóló tantárgy programját kialakító folyamatban a tudományos szocializmus tanszék is szeretne közreműködni. Messzemenően támogatta az általános társadalomtudományi kar létrehozását. Tájékoztatta a jelenlevőket arról, hogy a tudományos szocializmus tanszék a Művelődési Minisztérium illetékes főosztályán kérte nevének politikaelméleti tanszékre változtatását. „Továbbra is a politikai tudományok egyik ágát, a marxizmus harmadik alkotórészét, a marxizmus politikai elméletét kívánjuk oktatni, természetesen polemizálva más elméletekkel és esetleg kritikailag adaptálva is azokat" — tette hozzá Poller Imre.

PALÁNKAI TIBOR pozitívan üdvözölte a javaslat „gyorsítás"-jellegét. A tananyagokat illetően a kész tananyagok koordinálását javasolta. A szervezeti rendszer mielőbbi változtatását sürgette a 3-4 éves átmeneti állapot problémáinak alapos átgondolásával párhuzamosan.

BARICZ REZSŐ a készülő tananyagok sokszorosításának problémáját vetette föl. Nem tartotta valószínűnek, hogy 1988 szeptemberében kézbe kapja majd a hallgató azt a jegyzetet, amit most kezdenek írni. A szervezet kialakításával kapcsolatban elmondta, hogy az oktatás és a hallgatókkal való foglalkozás nehezen hozható össze tanszéki szinten. Szerinte az oktatási rektorhelyettes melletti apparátussal kéne a hallgatók ügyeinek kezelését megoldani.

GÁSPÁR TAMÁS tolmácsolta, hogy a hallgatók szeretnének részt venni a tananyagkészítésben, a tanszéki szakmai vitákban. A hallgatóknak olyan igényük is van, hogy tanév elején közöljék velük tantárgyanként a sorra kerülő előadások címét, az előadók nevét.

KEREKES SÁNDOR szerint a fő gond szervezeti téren most a hallgatók nyilvántartásának és oktatásszervezésének problémája, amit jelenleg a karok látnak el. Szerinte a hallgatói nyilvántartást központi apparátussal kellene megoldani. A továbbiakban támogatta a javasolt kari változtatásokat és minél előbbi döntést sürgetett. Mátyás Antal hozzászólására reflektálva azt az álláspontját fejtette ki, hogy ilyen szintű egyetemi oktatót, mint Mátyás Antal nem nélkülözhetünk, és ha ennek ára a szervezetben levő zökkenés, akkor az egyetemnek kötelessége ezt tudomásul venni. „Én, mint egyetemi tanácstag nem vagyok hajlandó olyan szervezeti konstrukciót megszavazni, ami azt jelenti, hogy Mátyás Antal elmegy az egyetemről" — mondta Kerekes Sándor.

KERÉKGYÁRTÓ GYÖRGYNÉ szerint a képzéskorszerűsítés tempóját fokozni kell, ugyanakkor reális célokat kell kitűzni. A kulcskérdés szerinte is a tananyag. Ki kellene választani, melyek azok a tantárgyak, ahol reális, hogy írott tananyagot adjunk a hallgatók kezébe jövő szeptemberben, a többi tárgynál előadás, szeminárium alapján folyjon az oktatás, csak így lehet reálisan indítani a reformévfolyamot. A hallgatók ügyeinek kezelését Kerékgyártó Györgyné szerint is a karokhoz kell rendelni, hiszen a hallgatóknak nemcsak adminisztratív ügyeik vannak, kell, hogy tanszékhez, karhoz is kötődjenek.

SZARVAS LÁSZLÓ fontosnak tartotta, hogy a vita kiszélesedjék, és az oktatók széles köre mondjon véleményt. A tananyagokkal kapcsolatban azt szorgalmazta, hogy az 1988 szeptemberében induló elsős tárgyak készültségi foka essen konkrét vizsgálat alá az általános aggályok helyett. Azzal értett egyet, hogy a hallgatók adminisztratív ügyeit központi apparátus intézze, a tartalmi kapcsolat pedig tanrokhoz és tanszékekhez kösse a hallgatókat. Támogatta Szarvas László az általános társadalomtudományi kar létrehozását.

ZALAI ERNŐ hangsúlyozta, hogy a tananyagírásnak teljes elsőbbséget kell kapnia, és azt is, hogy most ötéves intenzív tananyagkészítő időszak következik, aminek technikai, érdekeltségi feltételeit meg kell teremteni. Ezen a téren elemi követelmény lenne, hogy a tananyagok a további változtatások miatt számítógépes szövegszerkesztőkön készüljenek, s jó lenne, ha erre leíró irodát szervezne az egyetem. Nagyon fontosnak tartotta, hogy az oktatókat erkölcsi-anyagi nyomás, kényszer, vonzás ösztökélje arra, hogy elsősorban az egyetemi oktatómunkával foglalkozzanak, s hozzátette, hogy egyelőre, sajnos, nem ez a helyzet. A karokkal kapcsolatban azt az álláspontot képviselte, hogy ezt a kérdést az egyetem „külpolitikájának" függvényében kell eldönteni. Minél hamarabbi döntést sürgetett a szervezeti ügyekben, hogy a karok a kimenő évolyamok rutinoktatása mellett az új struktúra kialakítására koncentráljanak. Javasolta, hogy minden hallgatónak legyen egy oktatói tanácsadója, aki tanulmányait végigkíséri.

BORA GYULA az anyagi háttérről beszélt először. Nemzetközi és hazai bibliográfiákra, könyvekre, könyvek importjára lesz szükség, csak így lehet jó tananyagokat írni. A könyvtár ezen a téren nagyon sok segítséget tud majd adni. Rengeteg gépelésre lesz szükség, jegyzeteket kell majd önerőből kiadni, ezekre saját alapokat kell szereznie az egyetemnek. A felsőoktatásnak is van ugyan egy megújító programja, de ezt a mi egyetemünk már megelőzte, így ebből a forrásból anyagi segítségre csak a későbbiekben számíthatunk.

KOVÁCS SÁNDOR egyetértett a tanszéki önállóság és felelősség hangsúlyozásával, de hozzátette, hogy a tananyagok ügyében a döntő szót a karoknak kell kimondaniuk. Munkafórumként nagyon hasznosnak tartotta a szakbizottságokat, és javasolta, hogy hasonló intézmények működjenek a jövőben is.

VÁGI FERENC a személyi bázis kérdését vetette föl, azt, hogy van-e vajon elég munició a tervekhez. Szerinte nagyon kevés oktató lesz képes saját kutatásai alapján tananyagot írni. Márpedig a meglevő emberekből kell kiindulni. Munkakapcsolatra van szükség a tanszékek között, bár ez is nagyon nehéz lesz, hiszen nincsenek hagyományai. Azzal az illúzióval pedig le kell számolni, hogy itt fél éven vagy egy éven belül új tananyagot lehetne az asztalra letenni, így tehát a meglevő tananyagokra kell támaszkodni — mondta Vági Ferenc.

KÖVÁRI GYÖRGY szerint egy flexibilis képzéshez rugalmas szerveződés illene. A fő kérdés nem az, hogy a tanszékek miként csoportosuljanak, és ki legyen a felettesük, hanem, hogy a beiskolázott hallgatóknak a képzés a lehető legjobb színvonalú szolgáltatást nyújtsa. A tananyagokkal kapcsolatban pedig az iskolateremtő egyéniségek, a műhelyek a döntők, nem pedig a bizottságok.

A déli szünet után Kupcsik József terjesztette elő a tantervtervezet elkészítési, megvitatási és elfogadási tervét.

Ezt követően az oktatói követelményrendszer javaslata került napirendre. A követelményrendszer részleteiről, a benne megfogalmazott konkrét kritériumokról hosszas vita kezdődött, majd Bácskai Tamás, Szigeti Endre, Szarvas László és mások hozzászólásai után az az álláspont alakult ki, hogy ez a követelményrendszer egy ideáltípus leírása, ami annyiban és csak annyiban fontos, hogy tudjuk, mitől térünk el. A követelményrendszer irreális kikötéseket tesz, a valóságtól meglehetősen elrugaszkodik. Kidolgozása, megvitatása azonban kötelező a minisztériummal folytatott tárgyalások eredménytelensége után, ezt a jelenlevők tudomásul vették, s ezt követően ennek szellemében foglalkoztak a témával. „Az a követelményrendszer jó nekünk, ami a legkevesebb konkrétumot tartalmazza" — hangzott egy megfogalmazás, majd az is megfogalmazódott, hogy a konkrét követelményeket minimalizálni kellene és a tervezet megvitatására se kellene túl sok energiát fecsérelni.

Stark Antal előadása az egyetemen

A munkaértekezlet második napján, szeptember 10-én Stark Antal, a Művelődési Minisztérium államtitkára, egyetemünk volt oktatója tartott tájékoztatót időszerű gazdaságpolitikai és oktatáspolitikai kérdésekről. Szó volt az állami költségvetésben előállott hiányokról, az ezzel együttjáró társadalmi feszültségekről. Majd tájékoztatott a kormány stabilizációs programjának gazdaság-eladósodási folyamatának csökkentését, majd leállítását, a forgalmi adó és a személyi jövedelemadó bevezetését érintő részeiről. Az előadás kitért a stabilizációs programnak az oktatás és a kultúra területére történő hatására, valamint az ideológia megújításának feladatára. Ezt követően az államtitkár kérdésekre válaszolt.

Mi történt a nyáron?

A délutáni program második részében *Szarvas László* pb-titkár adott *politikai információt* azokról az eseményekről, amelyek a nyár folyamán történtek. Mindezekről *fontos beszélni* — hangsúlyozta —, *mert következményeivel találkozni fog az egyetemen.*

Az elmúlt tanév végén *egyetemünknek alkalma nyílt részt venni felsőbb szintű politikai döntésekben.* Ennek megnyilvánulása volt, hogy *reformjavaslatot készített a KB felkérésére* egyetemünk. Majd ezt követően a nyáron két fórumon is *kikérték az egyetem szakmai, politikai tapasztalatát.* A Budapesti Pártbizottság *az adózás kérdésében, és* személyesen *Grósz Károly, a Minisztertanács elnöke a kormányprogramról.* Grósz Károly és az oktatók találkozásáról részletes tájékoztatást adott Szarvas László, majd ismertette azt a folyamatban lévő *három, napirenden lévő témát,* amelyben szintén *alkalma nyílik az egyetemnek bekapcsolódni.* Az első a KB elé kerülő *ideológiai és politikai munka tapasztalatai.* Erről egyetemünk is véleményt mond a Budapesti Pártbizottság felkérésére. A másik *a politikai rendszer fejlesztése,* amely ugyancsak aktuális téma. Ezt szolgálja a Társadalmi Szemlében megjelenő vitasorozat is. De *tudományos kutató programok is indulnak* e témában, amelyben egyetemünknek is lehetősége nyílik bekapcsolódni. És a harmadik az 1981. évi, *a felsőfokú oktatás fejlesztésével kapcsolatos politikai bizottsági határozat végrehajtásának vizsgálatába* való bekapcsolódás. E témában a napokban *a rektor és a pb-titkár ad tájékoztatást a KB illetékes osztályának.* Az egyetem vezetésének — mint mondotta a pb-titkár — nagyon komoly mondanivalója van a határozat végrehajtásáról. Ami a képzéskorszerűsítés kapcsán egyetemünkön történik, megfelel az egész határozat szellemének, és jól halad a munka. *Országosan azonban a határozat végrehajtásához nincsenek meg a feltételek.* (Ezt a tervezett jelentés is tartalmazza.) Közismert, hogy a gazdasági helyzetünk nehéz, mégis el kell érni, hogy a restrikciós időszak miatt ne forduljon elő az a helyzet, hogy az oktatás anyagiak tekintetében kevesebbet kapjon — hangsúlyozta a pb-titkár.

Majd az *országos politikai hangulatról* tájékoztatta a résztvevőket Szarvas László. Az egész országban *erjesztő viták folynak* gazdasági, politikai helyzetünkről. Ezek a viták, amelyek három-négy témára terjednek ki, gyakran veszéllyel terhesek. Az egyik ilyen téma a *gazdasági-társadalmi reform kérdése.* A viták során rendszerint kiderül, hogy az országban *mindenki reformpárti,* de hogy ez konkrétan *milyen elképzelést takar, az nem derül ki.* E téma bizonyára az egyetemen is napirendre kerül. Jó lenne, ha e beszélgetések során itt az is kiderülne, *ki mit ért reform alatt annak érdekében, hogy sajátos arculatunk alakuljon ki a reform vonatkozásában. A politikai rendszer reformja témájában* például a tudományos szocializmus tanszék szervezésében *tudományos konferenciára készül az egyetem,* és ugyanerről cikksorozatot indít majd az egyetemi újság is.

A másik vitatott téma az ideológia helyzete. Ehhez a problématikához *sajnos nem tekinthető teljesen elégségesnek a KB-határozat megközelítése.* Az egyetem *szervezett keretet kíván teremteni a magyarországi szocializmus* általános tapasztalatainak összegyűjtésére.

A harmadik vitatott téma *a társadalmi konszenzus újragondolásának kérdése.* Ezt elősegítve *kialakulóban van a kormány és a Politikai Bizottság, valamint különböző vélemények, kezdeményezések közötti párbeszéd megteremtésének lehetősége* (lásd Fordulat és reform), noha e tekintetben *a párton belül még nincs egységes vélemény.* A pártvezetés kritikai megjegyzésekkel *konszolidált párbeszédet kíván folytatni mindazokkal, akik mai nehéz helyzetünkben konstruktív módon szeretnének segíteni.* Ennek egyik megnyilvánulása lehet az Élet és Irodalomban megjelent, *Hegedűs Andrással készült interjú.*

A tájékoztató további részében szó volt arról, hogy *az „ellenzéki" ellenséges véleményekben erősödik a rendszerrel szembeni teljes elutasítás, a tagadás, kivonulás megnyilvánulása.* Megindult emellett az „ellenzékek" egy kelet-európai emigrációs összefogás *lokális alapon történő szerveződése* azzal a céllal, hogy *tevékenységükkel nemzetközi fórumokhoz kapcsolódjanak.* Ezeket a körülményeket mindenképpen figyelembe kell venni, mert *megjelenésükkel számolni lehet a különböző hallgatói rendezvényeken.* Ezektől a szélsőségektől azonban *el kell választani* azokat a valós problémákat, *amelyekkel a szakkollégiumok és egyéb körök foglalkoztak a nyár folyamán,* részben egyetem, részben országos szervezésben. Mint mondotta a pb-titkár, *a hallgatók útkeresése nagyon tiszteletreméltó, felelős gondolatokból fakadt.* De helyenként ehhez másféle csoportok is megpróbáltak csatlakozni. *Az ilyen veszélyekkel számolva,* ezekkel szemben higgadt és nyugodt érveléssel a valóság nyílt elemzésével kell felvenni a harcot. Kérte a pb-titkár a *jelenlévő oktatókat, hogy érdeklődjenek arról, mi zajlik a hallgatói körökben.* El kell járni a rendezvényekre, mert eredményesebben lehet a résztvevőkkel eszmét cserélni a körökön belül, mint azon kívül — hangsúlyozta a pb-titkár.

Végezetül az e tanévi legfontosabb feladatokra hívta fel a figyelmet. Idén kerül sor a *tagkönyvcserére,* kidolgozás előtt áll az *egyetem KISZ-programterve,* az egyetemnek is feladatot ad a *július 2-i KB-határozat,* és október 14-én az egyetem vezetése a képzéskorszerűsítésről számol be a budapesti párt-vb-nek.

A pb-titkár információjával véget ért az igen gazdag és tartalmas kétnapos munkaértekezlet.

H. E.

A rektor válasza

A tanácskozás második napján *Csáki Csaba* rektor tájékoztatott aktuális egyetempolitikai kérdésekről. Beszédét három téma köré csoportosította: először *a tanévi feladatokról*, majd az *egyetemi feltételekről*, és végül olyan oktatási és *egyetempolitikai kérdésekről* beszélt, amelyeket az egyetemvezetés követ, s — mint mondotta a rektor — jó, ha ezek szélesebb fórumon is ismertté válnak.

A tanévi feladatokról szólva hangsúlyozta, új szakasz ez a tanév az egyetem életében, amennyiben *a képzési rend kialakításával kapcsolatos előkészítő munkálatok befejezettnek tekinthetők. A művelődési miniszter változatlan formában jóváhagyta a tantervi tervezetet.* Most már nem tervezni kell, hanem csinálni — jegyezte meg a rektor — és ez a munka nehezebbik része.

Az egész *képzéskorszerűsítés alfája és ómegája a tartalmi előrelépés*, a tantárgyfejlesztés, az új tantárgyprogrammal kapcsolatos problémák gyors megoldása. Ugyanis a rendelkezésre álló program *nem tekinthető készneknek, újra kell gondolni azt.* És ezzel összefüggésben *át kell gondolni a tananyagellátást is.* Egy év alatt persze nem lehet új tananyagot létrehozni. De számba kell venni, *miben kell feltétlenül változtatni.* Hozzá kell kezdeni *egy távlati tananyagfejlesztéshez.* Alapvetően azonban *a jelenlegi tananyag bővítésével kell továbblépni.* Itt tett említést a rektor olyan kitűnő szakkönyvekről is, amelyekből bőven meríthet az egyetem, ha kell, kritikai megjegyzések kíséretében. *Konkrét javaslatok, elképzelések kidolgozására az egyetemi tanács első ülésén jelöli ki a tantárgyfelelősöket.*

A másik fontos feladat *a részletes operatív tantervek kidolgozása. Az első változat*, mint mondotta a rektor, már rendelkezésre áll. Ennek a *tanszéki véleményezések alapján módosított változatát fogja megtárgyalni az egyetemi tanács október folyamán.* Az az elképzelés, hogy *az első három év operatív tantervét októberig szeretné az egyetemi vezetés elkészíteni.*

Nagy csomópontja a tanévi munkának *a szervezeti változtatások* kérdése. Az új képzési rend tükrében *mérlegre kell tenni szervezetünket* — hangsúlyozta a rektor. — Meg kell vizsgálni, *hol, milyen változtatásokra szorul a mai struktúránk.* Az ezzel kapcsolatos munkák *már tavasszal megkezdődtek.* Foglalkozott vele a vezetés, a párt-vb és a csúcsbizottság. *A szervezeti változtatást a feladatoknak kell meghatározni.* Valójában nincs szükség alapvető felforgatásra, mert *az új képzési rendet is ki lehet elégíteni a mai struktúrában.* Szükség van azonban *a mainál jóval koordináltabb struktúrára.* Az oktatás, de a kutatás is szükségessé tesz néhány átalakítást. *A rektor ismertette a kari átalakításra vonatkozó elképzeléseket.*

Fontos probléma a szervezet koordináltságának kérdése. Többféle javaslat merült fel a tanszéki elosztás kérdésében. Mint mondotta a rektor, *meg kell vizsgálni az intézetek szervezésének lehetőségét*, de csak olyan területeken, ahol a szűkebb diszciplina egyértelműen szorosabb integrációt kíván. Felmerült az elméleti közgazdasági intézet és a pénzügyi intézet gondolata. Szó lehet még a kereskedelmi intézetről is. *A szervezet koordináltságának terve még csak alakulóban van. Több szűrőn kell keresztül mennie a konkrét javaslat megszületéséig — hangsúlyozta a rektor.*

Hasonló a helyzet a tanszékeknél, ahol profiltisztításra és néhány helyen névváltoztatásra lesz szükség.

Ez évi munkánk harmadik csomópontja *az egyetemi adminisztrációs irányítás*, a gazdasági terület szervezése. A vállalt feladatok között szerepel a gazdasági igazgatóság működési, szervezeti rendjének kötelező kidolgozása. De több szempontból kuszának hat az oktatás és a tudomány központi szervezése is. E területeket is szeretné az egyetemvezetés újjászervezni.

Majd *a feladatok végrehajtására vonatkozó elképzelésekről* tájékoztatta a rektor a munkaértekezlet résztvevőit. *A karok átalakításának problematikája egyetemi tanács elé kerül, ahol döntés születik abban a kérdésben, hogy melyik területnek a feltárásával kiket bízzunk meg.* A karok átalakítására létrehozott *munkacsoportok rövid időn belül konkrét javaslatokkal kell, hogy előálljanak.* Ezeket az egyetem széles körben meg fogja vitatni, majd ezt követően az erre hivatott testületek *jövő év elejére meghozzák a végső döntést.* Hogy az átszervezést *több lépcsőben, vagy egyszerre hajtjuk végre, ez még nem eldöntött kérdés* — jegyezte meg a rektor.

A jelenlegi *létszámgondokkal kapcsolatban* a rektor hangsúlyozta, hogy *többféle számítás igazolja, mely szerint a jelenlegi létszámnak elegendőnek kell lenni az új képzés bevezetésére.*

Szó volt *az oktatói követelményrendszerről.* Ez a téma hamarosan egyetemi szinten előtérbe kerül. Ugyanis a bérezésünkkel kapcsolatos politikai határozatok egyben kötelező jelleggel előírták a követelményrendszer bevezetését — hangsúlyozta Csáki Csaba. *Végső soron a követelményrendszer objektív alapot teremt a létszám újrarendezésére.* Szólt a rektor *a bérgazdálkodási szabályzat fontosságáról.* Erre vonatkozólag már elkészült, egy tervezet, de csak még egyszeri átdolgozás után kerülhet széles körű vitára.

Az egyetem feltételrendszerében tervezett és végrehajtott változásokról is tájékoztatott a rektor. Erről részletesen informál a lap Tanévnyitó című cikkében.

A rektor a feltételek kapcsán beszélt *a gazdasági igazgatóság takarékossági tervének fontosságáról is.*

A fizikai feltételeknél sokkal több gond van az egyetem *személyi feltételeivel.* Ezt a problémát nem oldotta meg, csak enyhítette az ez évi bérrendezés. Miután a képzéskorszerűsítés alapja a tananyagfejlesztés, ezért *a jövőben az egyetemvezetés erre a célra akarja fordítani az egyetem anyagi lehetőségeit.* Itt tett említést *a külföldi tanulmányutak realizálásáról is*, amelyek szintén alapját képezhetik a tananyagfejlesztésnek. Pénzügyi gondjaink enyhítése céljából is *felhívta az oktatók figyelmét a különböző külső források kihasználására, például az OTKA-ra, amelyre tavaly sem volt elég jelentkező. Néhány tanszék* szerencsésen *bővítette a pályázatok útján anyagi lehetőségeit, de a többieknek is nagyobb erőfeszítéseket kell tenni ennek érdekében.*

A személyi ügyekkel kapcsolatban *szólt* Csáki Csaba a *pg tanszék vezetése betöltésének ügyéről*, amelyre a tanszékkel történő megbeszélés alapján *Szabó Katalint javasolta* a vezetés. Az előterjesztés már folyamatban van. A másik gond a *gazdasági hivatal főigazgatói pozíciójának betöltése.* Itt még nem ért meg helyzet a döntésre, így *a gh vezetésével Monek Lászlónét bízta meg továbbra is a rektor.*

Végezetül Csáki Csaba kérte az értekezlet résztvevőit, hogy sürgősen foglalkozzanak az előléptetési javaslattal a határidő miatt. Említést tett továbbá a rektor a Gödöllői Agrártudományi Egyetem és a műegyetem agrár-, illetve mérnökközgazdász-képzéssel kapcsolatos terveiről. Egyetemünk a minisztérium támogatásával mindkét esetben ragaszkodik a más egyetemen történő képzésben a közgazdasági tárgyak oktatásához. Ennek folytán Gödöllővel a tárgyalások megszakadtak, viszont a műegyetem, belátva a helyzet jogosságát, egy újabb tervezet előkészítésén dolgozik.

A rektor szólt továbbá arról, hogy *új felvételi politika készül.* Ennek megfelelően *akár hatszáz jelentkező előtt is kinyithatja egyetemünk kapuját.* A tervek szerint a jövőben ők felvétel nélkül kezdik meg egyetemi tanulmányaikat és a szelektálással majd csak később az egyetemi évek alatt kerül sor.

lt.

Aktuális kérdésekről

Interjú a pb-titkárral

— Jó érzéssel tapasztaljuk, hogy egyetemünk politikai és szakmai véleményére egyre nagyobb igényt formálnak a párt felső szervei és a kormányzat. Gondolok itt a múlt tanév végén készült reformtervezetre és a stabilizációs kormányprogram egyetemi vitájára. Ezzel azonban nem zárulhat le ez a folyamat. Milyen elképzelései vannak a pártszervezetnek a gazdasági, társadalmi kibontakozás egyetemi szintű segítésére?

— Erre a segítségre, az alkotó erők mozgósítására most nagy szüksége van az országnak. Mi a magunk módján, alaptevékenységünk megreformálásával tudunk a központi programok realizálásához csatlakozni. Úgy vélem, nem erőltetett azt mondani, hogy képzéskorszerűsítési elhatározásaink illeszkednek és illeszthetők a gazdasági-társadalmi kibontakozó programjához. Az általános közgazdasági képzés erősítése, az elmélet és gyakorlat összekapcsolása a képzésben, a vezetés, szervezés és más funkciók ellátásának hangsúlyozottabb figyelembe vétele, mind-mind elősegítheti, hogy önállóbb, vállalkozóbb szellemű, a körülményeket jól mérlegelő, alternatívákban gondolkodó, változtatni és alkalmazkodni megfelelően tudó szakembereket neveljünk. Hasonló tulajdonságokat már az oktatási folyamat egésze is igényel a hallgatóktól; többször kell választani, kockázatot vállalni, több önálló döntési lehetőséggel élni stb.

Egyetemünk tudományos kutatásokkal is részt vállalhat az országos gondok enyhítéséből. Leginkább a vállalatgazdaságtani kutatási témák kapcsolhatók ide, de bőven találhatók más témák is, amelyeket megemlíthetnék, például a pénzügyi, a közgazdasági, politikatudományi témák.

Nevelőmunkánk fontos célja és eszköze és egyben a társadalmi közéleti cselekvés erősítése. Az a véleményem, ha belső egyetemi közéletünk lehetővé teszi az egyének csoportok (hallgatók és tanárok) alkotó részvételét közös dolgaink alakításában, ez a politikai szocializáció „műhelymunkáját" jelentheti, s ezúton „demokraták" tömegeit készíthetjük fel az ország számára.

A fentiek áttételesebb, stratégiai értelmű csatlakozási pontok. A konkrét, egyes részletekre is kiterjedő feladatokat majd pártalapszervezeteink, párttagjaink munkájában realizálódnak. Sokan tanítanak közülük a pártoktatás különböző formáiban, az agitációs propaganda területén, és segítik a részvevőket a tájékozódásban, a problémák okainak megértésében és a cselekvési irányok kidolgozásában. S még számos formája lehet — és lesz is — részvételünknek (elemzések készítése, felmérésekben való részvétel stb.).

Úgy gondolom, hogy e cselekvő támogatást és a konstruktív kritika harmonikusan jelentkezik majd munkánkban. Mert azt nem lenne helyes elfelejteni, hogy az országos problémák megoldását nem parttalan vitáinkkal, hanem oktató-tudományos-közéleti teljesítményeinkkel segíthetjük leginkább.

— Jelenleg széles rétegeket foglalkoztat az egyetemen is a politikai intézményrendszer átalakítási gondolata. Ezek a kérdések — egyesek szerint — veszélyeket hordoznak magukban. Éppen ezért óvatosságra intenek, olyannyira, hogy legjobb ebbe a témába bele sem avatkozni. Mit tesz az egyetemi pártszervezet az e téren megnyilvánuló vélemények ütköztetése, konfrontálása érdekében?

— A politikai intézményrendszer reformjának gondolata, azt hiszem, természetes jelenség. Két ok is elégséges, hogy ezt bizonyítsam. Az egyik: a gazdaság működési elveiben, intézményrendszerében, irányítási mechanizmusaiban bekövetkezett változások több ponton ütköznek a politikai intézményekkel (lásd például az érdekérvényesítési törekvések és a szakszervezetek szerepe; az ágazati irányítás és a testületi irányítás ellentmondásai stb.). Szükségesnek látszik tehát, hogy a „gazdaság" reformját kövesse a „politika" reformja is. A másik fő ok magában a politikában, annak intézményei működésében találhatók: ha változik a „politika" belső tartalma (például, mert differenciálódik, kikerülnek belőle korábban ott volt gazdasági-kulturális-magánszférák, vagy megjelennek a helyi-lokális „politikák" stb.), ha változnak intézményei, az államszervezet, a KISZ stb.; ha új mozgalmak, kezdeményezések keresik helyüket a politikai rendszerben; s végül, ha a politikai konszenzus összetartó ereje lazul: ismét csak jogosnak tűnik az igény, hogy a jobb működés érdekében meg kell javítani a rendszert. Ennél persze jóval bonyolultabb a kérdés, csak jeleztem, hogy fontos és sürgető feladatról van szó. Azt hiszem, mint máshol, ezen a téren is késésben vagyunk. A szegedi konferencia vitái is jelezték, hogy a megismerés-feltárás-elemzés — alternatívák kidolgozása —, s végül a változtatás folyamatának igencsak a kezdetén tartunk. Nem nagyon indultak még meg a feltáró-elemző vizsgálatok, bár az utóbbi hónapok megjelent cikkei, tanulmányai egyértelműen bizonyítják: elmozdulás történt a holtpontról. Készül az MSZMP Központi Bizottsága is egy ilyen napirend megtárgyalására. Várható tehát, hogy felgyorsulnak a kutatások, szélesednek a viták, tisztázódnak a nézetek. Ezt elősegítendő, pártszervezetünk már eddig is kezdeményező lépéseket tett (például ideológiai konferenciák szervezése, állásfoglalásaink az ifjúsági mozgalom pártirányításáról stb.). A következőkben tudományos ülésen (a tudományos szocializmus tanszék szervezésében) foglalkozunk a témával, s vitasorozatot indítunk a Közgazdász hasábjain: írják le párttagjaink, oktatóink, milyen elvekre és mechanizmusokra van szükség a politikai intézményrendszer (köztük az egyetemi politikai szervek) működésének reformjához. Úgy gondolom, egy felelős, demokratikus szellemű vitában értékes és hasznosítható gondolatokat ismerhetünk meg. A veszélyek? Természetesen azok is vannak. Hiszen nem gyakori az ilyen témáról folyó, nyílt fórumokon zajló vita. Közben tehát tanulnunk is kell a „téma kezelését".

Aztán nem teljesen tisztázottak a fogalmaink sem (politikai demokrácia, pluralizmus stb.). S végül: a politikai-hatalmi kérdések ma sem mentesek az ellentétes érdekek (és csoportok) feszültségeitől, küzdelmétől. Létezik „hatalomféltő reflex" és hatalomellenes demagógia. Ugyanígy megvan az „átpolitizálási hajlam", mint a „depolitizálás" politikai értékké emelésének a törekvése. Azt hiszem azonban, hogy egyetemünkön az írástudók felelősségével, súlyához méltón tudunk egy ilyen témában is eszméket, véleményeket cserélni.

— Hogyan tetszenek önnek az öntevékenység, az önkormányzatok, a hallgatói tagozat tevékenysége?

— Régóta vallom, hogy egy valódi, komoly funkciókat ellátó egyetem működéséhez szervesen hozzátartozik a hallgatók önálló öntevékeny munkája. Ezért számomra természetes — és örömmel veszem —, ha egyetemünkön aktív kezdeményező hallgatók értelmes tevékenységre szerveződnek. Az öntevékenység általános elismerésén túl azonban a támogatásban, értékelésben szerepet játszik a tevékenységtartalma is. S ezért, az egyébként értelmes tevékenységek közül, magam azokat kedvelem leginkább, amelyek a legfontosabb feladatunkat, a jól felkészült szakemberképzést segítik elő — a fogalom teljes terjedelmét értve ezen (tehát szakmai, tudományos, kulturális, művészeti-esztétikai, közéleti-politikai, szomatikus területeket egyaránt). Olyan tevékenységeket, amelyek segítik a végzés utáni teendők jobb ellátását, s amelyek itt az egyetemen szebbé, színesebbé tehetik világunkat, sokoldalúbbá, egyénibbé hallgatóinkat, oktatóinkat. Ezért látogatom gyakran a különböző klubrendezvényeket, TDK-konferenciákat, sportesemányeket stb.

Abban is közreműködtem, hogy az így szerveződő csoportok önkormányzati alapon vezessék, koordinálják munkájukat. Ennek változatos formái már egyre jobban kiérlelődtek nálunk.

Az alakulás-kibontakozás stádiumában fontos tisztázni: mik a működés céljai és lehetőségei, kik a felelős irányítói-szervezői, s végül meg kell teremteni az állami támogatás (működési feltételek biztosítása) mellett a felügyelet lehetőségét. Időnként azt tapasztaltam, hogy előbb meghirdették szándékukat a szervezők az egyetemen kívül, mintsem itt egyeztették volna elképzelésüket.

Néhány dolog azonban nem tetszik. Helyenként felbukkan a rivalizálás, az egészségtelen versenyszellem: nem mindig sikerül a programok koordinálása, s bizony előfordul oktatást zavaró rendezvény is. S nem egészen tetszik az sem, amikor mást csinálnak, mint amire eredetileg szerveződtek. Nehezen tudom elfogadni, ha tudományos témák iránt érdeklődő csoport zömében politikai jellegű rendezvények, előadások sorát szervezi, politikai mozgalomként kíván működni, ha a magyar irodalomból szinte látványosan kirekesztik az itthon alkotókat.

A hallgatói tagozat? Bizony, még csak most alakulgat. A képviselők nagy szorgalommal végzik a rájuk bízott feladatokat, s talán legjobban ők küzdenek a kialakulatlanság problémáival. Kár, hogy megalakulásukat, különböző, egymással ellentétes várakozások kísérték, és még ma sem dőlt el a státusok egyértelműen. Mint tudjuk, többen valamiféle „hallgatói csúcsszerv" szerepet szánnak nekik, pedig valójában ők hallgató képviselők az egyetemi tanácsban. Fő feladatuk tehát — szerintem — az egyetemi vezetőtestületben a napirenden levő kérdésekben a hallgatók véleményének közvetítése, a hallgatói szempontok érdemleges megvilágítása. S mint tanácstagok, segíthetnek a döntések megismertetésében, „képviseletében" is.

Sajnos, a választások lebonyolítása, a részvétel alacsony szintje is rossz érzéseket kelthetett. Ezeket a kedvezőtlen jelenségeket a vitákkal, a képviselők munkájával s végül a többi hallgató támogatásával meg lehet szüntetni. Nagyon fontos, hogy legközelebb a választás előtt tisztázzuk a képviseleti elveket, a működési mechanizmusokat, hogy valóban érdemi, minden hallgatóra kiterjedő képviselet valósuljon meg.

— A KISZ helyzete közismerten válságos egyetemünkön is — noha a pártszervezet munkaterve nem ezt tükrözi. E válságos helyzetre jól utal egy megtörtént esemény: A tanévnyitó ünnepségen a KISZ-titkárt helyettesítő Becsey Zsoltól megkérdezték: Te kit képviseltél az ünnepségen az elnökségben? A válasz természetesen az volt, hogy a KISZ-titkárt helyettesítette. De mint kiderült, a kérdés nem erre irányult. „Kiket képviseltél?" E kérdés egyértelműen arra utal, hogy a hallgatók megkérdőjelezik a KISZ-funkcionáriusoknak azt a felfogását, hogy nekik még van kit képviselniük az egyetemen. Ez egy kettős, kemény őrlődés, amibe jelenleg a nem irigylésre méltó KISZ-funkcionáriusok vannak. Mi ebből a kivezető út?

— Valóban, nehéz helyzetben van a KISZ-szervezet — de talán ebből fakad a kibontakozás útja is. Előbb azonban a kérdésben mgfoglamazottakról: az egyetemi szervezeti és működési szabályzat szerint a KISZ-bizottság titkára (vagy képviselője) is tagja az gyetemi tanácsnak, s korábbi hagyományaink szellemében vesznek részt tanévnyitó ünnepségeink elnökségében. Úgy vélem, mint még ma is eléggé sok tagot számláló szervezet vezetőjének, erre minden alapja megvan. (Arról is lehet azonban szó, hogy a hallgatóság képviseletére megválasztottak maguk döntsék el, egy-egy alkalommal ki üljön közülük az elnökségben...). De nem akarom szándékosan félreérteni a kérdést. Nyilvánvaló, hogy az utóbbi években egyetemünkön is egyre fogyó KISZ-tagság és a KISZ-szervezet látható-érzékelhető munkájának erőtlensége implikálja a kérdést. A jelzett probléma megértéséhez és a válaszok megfogalmazásához a közelmúltba kell visszanyúlni. Ugyanis a KISZ szerepfelfogásának változása és az ifjúsági mozgalom differenciálódása következtében — természetes módon — erősödtek, szaporodtak a nem KISZ-es csoportok, tevékenységi körök. S ezt a folyamatot — helyesen — a mi KISZ-bizottságunk segítette, támogatta. Bekövetkezett azonban az a helyzet, amikor a hallgatói csoportosulások egyre kevésbé szorulnak a KISZ „külső" támogatására, így a KISZ munkájában is hangsúlyeltolódásnak kell bekövetkeznie: a „kifelé" politizálás helyett saját identitását, belső tevékenységét és szervezetét kell kialakítani, megerősíteni. Számomra ennek a feladatnak a megoldása több gondot jelent, mint a taglétszám alakulása.

A KISZ alapfunkciói, tevékenységének politkai jellege ma sem változik. Pártifjúsági szervezetként persze sikeresebb, ha eredményesebb, sikeresebb pártpolitika szolgálatába áll, s nyilván, az utóbbi időszak politikai ellentmondásai megjelennek a KISZ működésében is. Jónak tartom, hogy KISZ-bizottságunk, KISZ-tagjaink alkotó, kezdeményező csoportjai megkezdték a jelenlegi helyzetből való kilábalás útjának-módjának keresését. Arra van szükség, hogy közösen, sok gondolat felhasználásával, párttagok segítségével fogalmazzuk meg az új helyzetben KISZ-szervezetünk reális, megvalósítható programját, indítson el a KISZ a hallgatók érdeklődését kifejező, vonzó tevékenységeket, gazdagítsa saját mozgásformáit, s szervezze meg jobban működését. Mindezt most, a többi hallgatói tevékenység közepette, azok munkáját is figyelembe véve.

Eközben számíthatnak párttagjaink, a HPCS-k segítségére, kezdeményezésére is. Ez a folyamat, megint élénkítheti a politikai vitákat, s erre is fel kell készülnünk. Belső viszonyainkat ismerve, mindig lesz politikai tartalma-töltete közéletünknek: tananyagvitáinknak, ideológiai eszmecseréinknek, összecsapnak a tanár—diák szempontok, lesz (van!) igény politikai ismeretek elsajátítására, az országos politikai programok helyi értelmezésére és megvalósítására, kezdeményezésekre. Ha ezeknek a problémáknak tud mozgásformát adni a KISZ — életképesebbé válhat, és még tagsága is szaporodhat.

VI. Országos Szakkollégiumi Találkozó, Pápa

Két évvel ezelőtt a szakkollégiumi találkozók történetében egy rendhagyó nyári tábor került megrendezésre. A Rajk László Szakkollégium kezdeményezésével az ELTE Jogász Szakkollégium, a BME Martos Flóra Kollégium és a Dr. Münnich Ferenc Kollégium és az ELTE Tótfalusi Kollégium támogatásával szervezett rendezvények a társadalom és az egyetemista, főiskolás réteget érintő égető problémák kerültek napirendre. Szakmai igényességre törekedve, neves előadók meghívásával megvitattuk a műszaki elmaradás, a szegénység, a környezetvédelem, a nemzetiségi probléma és a társadalmi autonómia kérdéskörét. Az élénk viták és a nagy érdeklődés bizonyította, hogy nekünk, a jövő értelmiségének szükségünk van ilyen jellegű fórumra, ahol közösen beszéljük meg problémáinkat, vitatjuk meg cselekvési lehetőségeinket.

Ennek a rendezvénynek a sikerén felbuzdulva döntöttek úgy a szervezők — kiegészülve a Széchenyi szakkollégiumi csoporttal és az Erdei Ferenc körrel —, hogy idén is megrendezik ezt a találkozót. Annál is inkább, mert a két évvel ezelőtt megvitatott problémák még ma is élőek, sőt társadalmunk és gazdaságunk talán még nehezebb helyzetben van, mint akkor. A közeljövőben várható változások mind a gazdaság, mind a társadalom területén még inkább alátámasztották a tábor szükségességét.

A lebonyolítás formáját illetően változott a két évvel ezelőttihez képest. A nagy előadásokon kívül kiscsoportos beszélgetések is voltak, ahol nagyobb lehetőség nyílott egy felszabadult hangulatú vita kialakulására. Szintén változás volt még, hogy az előadók között gyakran találkozhattunk diákokkal, akik szakmai felkészültségükkel bizonyították, hogy mi is képesek lehetünk igényes, vitát inspiráló előadásokra. Ezek a kiscsoportos beszélgetések és kiselőadások a problémák rendkívül széles körét tárgyalták.

Hatalom és autonómiák

A Rajk László Szakkollégium gazdaságtörténet szekciójának kutatására támaszkodó *kiselőadást* hallottunk a szekció tagjaitól *Programok, mozgósítások és más kampányjelenségek* címmel. Az előadásban az 50-es évektől napjainkig tekintették át ezeket a jelenségeket, amelyek azon túl, hogy a gazdaság irányításának történelmileg kialakult módszerei, a hatalom fenntartásának eszközei is.

Urbán László (ELTE politológia csoport) *Kisvállalkozások és a civil társadalom* című előadásában az alulról jövő spontán önszerveződések közösségek és mozgalmak horizontális kapcsolatrendszere révén kialakuló civil társadalom kérdéskörét vetette fel. Felmerült, hogy a második gazdasági aktivitás tekinthető-e a spontán társadalmi önszerveződés itthoni legjelentősebb szférájának, vagy éppen ellenkezőleg, az emberek az önkizsákmányoló túlmunkától hajszoltan csak a pénzkereséssel foglalkoznak, s így ebből semmiféle társadalmi mozgalom nem fejlődhet ki?

Nagyon érdekes előadást tartott *Orbán Viktor* (Jogász Szakkollégium) *Nyílt válság Lengyelországban.* Lengyelország újkori politikatörténete *és az 1980—81-es események elemzése* kapcsán szó esett arról, hogy a *nyugat-európai társadalmi mozgalmakkal* szemben — amelyeknél a *válságjelző funkció* a meghatározó — *a közép-kelet-európai mozgalmak válsághordozó jellegűek. A válságjelző funkció* azt takarja, hogy azok a társadalmi igények, amelyeket az érdekközvetítő rendszer nem képes becsatornázni, *társadalmi mozgalmakat hívhatnak életre.* Ezek a mozgalmak jelzik a feszültséget okozó *képviseletlen érdekeket, így lehetőség nyílik ezek becsatornázására a már létező intézményrendszeren keresztül.* Ezzel szemben *a szocialista országok* zárt struktúrájú politikai rendszere *képtelen a mozgalmak követeléseinek felszívására.* Nem a mozgalom által felvetett problémák megoldatlansága *jelzi a válságot,* hanem az, *hogy független mozgalom született.* A „megoldás" a *mozgalom felszámolását célozza* — tüneti kezelésként — meghagyva *ezzel újabb válságok* kitörésének lehetőségét. *A nyilvánosság reformja* című előadáson *négy meghívott vendég vett részt Gálik Mihály* (MR), *Lázár Guy* (Tömegkommunikációs Kutatóközpont), *Kocsis Györgyi* (HVG) és *Halmai Gábor* (MKKE). Elmondták, hogy *a reform egyik kulcskérdése a nyilvánosság.* A társadalmi reform nyilvánosságához azonban a nyilvánosság, *a sajtó reformjára van szükség.* A sajtóirányítás mai rendszerét *fel kell váltania egy jogilag szabályozott formális irányításnak.* Csak így biztosítható a *lapok tényleges autonómiája.* Ki kell alakítani egy, az érdekstruktúrát jobban kifejező lapstruktúrát. A nyilvánosság, a *sajtó* szabadsága azért is alapvető fontosságú, hiszen *a hatalom társadalmi ellenőrzésének egyik fő intézménye lehetne és ezáltal alapja egy demokratikusabb politikai rendszernek.*

A fentieken kívül *vitaindító előadást tartott még Gombás Gábor* (Rajk): *Elitkiválasztódás Magyarországon 1945 után, Nagy Andor* (jogász) *Globális válság és környezetvédelem, Ablonczy László* (kritikus): *A magyar színház és Közép-Kelet-Európa. Ugró Miklós* (szociológus): *Katolikus kisközösségek, Salamon Konrád* (ELTE): *A népi írók mozgalma és a harmadik út, Párdányi Miklós* (ELTE): *Életmód és az élet minősége, a TEK: A párt vezető szerepe, Zsolnay József* (törökbálinti kísérleti iskola) és *Bessenyei István* (Oktatáskutató Intézet): *Oktatási rendszerünk* címmel.

Három egész napot kitöltő „nagy" előadás és hozzákapcsolódó vita volt a táborban.

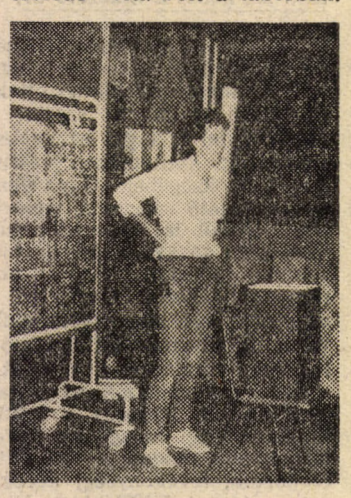

Kaderdják Péter előadása

Gazdaság és demokratizálás

A tábor első napjának témája a *Gazdaság és demokratizálódás viszonya* volt. A délelőtti előadást három egymáshoz kapcsolódó rész alkotta. A kapcsolódást könnyítette, hogy *az előadók több évet dolgoztak együtt a Rajk László Szakkollégium gazdaságpolitikai szekciójában.*

A sort *Vályogos Győző* (jelenleg az MKKE Vállalkozás Kutatócsoportjának munkatársa) kezdte, aki előadásában *az elmúlt két évtized gazdaságpolitikai szempontból legfontosabb csomópontjait vette számba, s értékelte egyben.* A frappáns áttekintés hangsúlyozottan a *gazdaságnak,* mint a társadalmi alrendszerek egyikének *önmagán belül történő reformálási kísérleteire,* azok eredményeire és kompromisszumaira *összpontosította figyelmét.* A történeti visszapillantás *az 1966-os* keletű, a gazdasági reform szükségessége mellett állást foglaló *párthatározattól indul.* Az alapvetően helyes felismeréseken alapuló reform, mely a gazdálkodóknak jóval nagyobb autonómiát kívánt adni, és sürgette *a piaci viszonyok széles körű érvényesülését, jelentős fékeket, kompromisszumokat tartalmazott. Az 1968-as reform ezek ellenére is komoly eredményeket produkált,* sajnos *csak rövid ideig,* mivel *1971—72-ben* — ez tekinthető *a második csomópontnak* — a politikában *a reform ellenzői kerültek túlsúlyba,* ami a reform visszafogását eredményezte. *A '70-es évek „aranykora",* amikor a külgazdasági hatásokat figyelmen kívül hagyó gazdaságpolitika olcsó és könnyen elérhető *külföldi hitelekből jelentős és egyenetlen növekedést produkált,* az előadó véleménye szerint *az elmúlt 40 év egyetlen szakasza, amikor gazdaságunk struktúrájának jelentős korszerűsítése súlyosabb konfliktusok nélkül lett volna megvalósítható. A harmadik fő gazdaságpolitikai csomópont 1978—79.,* amikor *az eladósodás* olyan méreteket ölt, ami hirtelen *törést okoz* az addig folytatott gazdaságpolitikában, a növekedésről *a külső egyensúly helyreállítására kerül a hangsúly.* Ennek érdekében *számos restrikciós intézkedés lép életbe,* amelyek azonban se nem normatívak, se nem szelektívek, hanem *csupán részterületekre irányulnak.* E politika a belső felhasználás elsősorban a beruházások jelentős visszafogásával *elérte elsődleges célját, 1982—84-ig konvertibilis külkereskedelmi egyenlegünk pozitívan alakult.* A jövedelemkivonás azonban egy változatlanul *elavult struktúrájú gazdaságból történt,* így az 1985-re meghirdetett élénkítési elgondolás homokra épült, és pillanatokon belül össze is omlott. *1986 végére adóssághelyzetünk az 1978-asnál is válságosabbra fordult.* Napjaink gazdaságpolitikája terhes az egymásnak ellentmondó prioritásokkal és kívánalmakkal, úgy tűnik, *nem tud megfelelő választ adni a súlyos helyzet kihívására.* A történeti áttekintés után az előadó *az államnak a gazdaságban betöltött,* illetve *betöltendő szerepéről szólt,* végül két, számunkra is tanulsággal szolgáló sikerország példáját említette, nevezetesen *Törökország* válságmenedzselési technikáit, illetve a *Dél-Korea* felzárkózását elősegítő intézkedéseket.

A második előadás, amelyet *Kaderják Péter* (MKKE VKCS) tartott, azt a célt tűzte ki, hogy *bemutassa, milyen szorosan, elválaszthatatlanul kapcsolódik egymáshoz a gazdasági és a társadalmi reform igénye.* Mindezt egy fogyasztói szempontú gazdaságelméleti fejtegetés keretén belül tette, ahol a *fogyasztó* piaci szereplése során *önérdekét követi,* s e szereplés *fő célja a jövedelemszerzés.* Az előadás során egy mindenki számára egyértelmű, jól meghatározott *normák alól kicsúszott gazdálkodás képe bontakozott ki,* ahol a *fogyasztók, a vállalkozók* és az *állam között* a különféle jövedelmek megszerzéséért kemény, zömében *informális harc folyik.* Az előadás *foglalkozott a puha* és a *kemény jövedelmek létének és áramlásának vizsgálatával,* továbbá a különféle *teherátháritási folyamatok bemutatásával,* amelyek mind a végső konklúzió alátámasztását szolgálták. Eszerint *egy reform feladata túl kell, hogy nőjön a puszta hatékonyságjavítás igényén, egészen a világos „játékszabályok" megteremtéséig, ami következetes társadalmi reformot igényel.*

Végül *Dénes Ferenc* (Rajk László Szakkollégium) *az MSZMP KB kibontakozási programjához fűzött néhány értékelő megjegyzést.* Véleménye szerint egy kibontakozási programnak *ma két alappillérre kéne támaszkodnia:* a *szerkezetátalakítás* és a *demokratizálás* együttes megvalósítására. Épp e két követelménnyel azonban *csak határozatlanul és érintőlegesen foglalkozik a program.* Így azon túl, hogy a határozat körülbelül *15 évet késett, nem látszik benne a döntő elhatározás a szükséges, radikális változtatásokra.* Aggasztó továbbá — fejtette ki az előadó —, hogy a kibontakozási program jószerével az adóreformra szűkült napjainkra.

A szükséges politikai reform hiánya miatt hiteltelen a programban *a nem gazdasági témák megjelenése,* amik *szórványosan és összefüggéstelenül bukkannak fel.*

E kritikai megjegyzések alapján *megkérdőjelezhető a program kivitelezhetősége.*

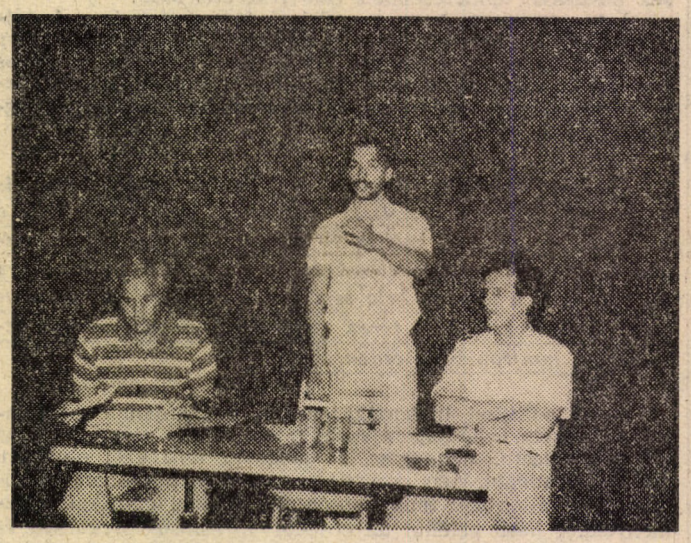

Bihari Mihály, Orbán Viktor és Sólyom László

Nemcsak a program kérdőjelezhető meg, hanem az is kérdéses, hogy a politikai vezetés miért késett egy ilyen súlyú politikai döntéssel fél évtizedet.

Az előadáshoz kapcsolódva zajlott a délutáni vita, amelyben *Bokros Lajos* (Pénzügykutatási Intézet) hosszabb hozzászólása során elsősorban a *Vályogos Győző által említett válságkezelési technikák további lehetőségeiről és fajtáiról beszélt.* A vita nagy része ezután *a társadalmi reform lehetőségeinek, jellegének mérlegelése körül folyt.*

Cselekvési stratégiák, szerepvállalásunk alternatívái

Az utolsó napon sorra kerülő vitát a szervezők a tábor legfajsúlyosabb részének szánták. Hiszen az elemzés szintje után *a rétegünket közvetlenül érintő konkrét cselekvési lehetőségek kerültek volna sorra.* Mit tehetünk, mit kell tennünk egyetemi környezetünkben és a társadalomban? *Milyen cselekvési alternatívái vannak önszerveződő demokratikus kisközösségeinknek külön-külön és egymással kapcsolatot kialakítva valamiféle „réteghitet" alkotva?* A szervezők várakozása nem teljesedett be maradéktalanul, hiszen *a vita többnyire nem a konkrétumok szintjén mozgott.* Mindezek ellenére azonban értékes *gondolatébresztő beszélgetésnek lehettünk tanúi.*

A beszélgetést *Kaderják Péter felolvasása nyitotta,* amely a társadalmi békében felnőtt generáció helyzetéről, elképzeléseiről, közösségteremtési lehetőségeiről, cselekvési teréről, személyes autonómiájáról, kisközösségeiről, véleménynyilvánításáról, közösségválasztásairól szólt. Majd ezt egy meghívott vendég, *Bába Iván* (Kortárs) *hozzászólása követte.* Szerinte a Kaderják által felvázoltnál *még sötétebb a kép.* A megteremtett *társadalmi béke igen sokba került,* jelzik ezt tragikusan *magas devianciamutatóink (alkoholizmus, öngyilkosság stb.) is.* A társadalom érzelmileg ment tönkre, semleges saját sorsát illetően. *Nemcsak a gazdasági problémákon kell változtatni, hanem a morális, érzelmi problémákon is.* A mai fiatalság feladata az alulról jövő önszerveződés helyi közösségek bázisára épülő társadalom kialakulásának elősegítése.

Szilvásy György (KISZ KB) *a szakkollégiumok elszigeteltségének veszélyére hívta fel a figyelmet,* hiszen az e generáción belüli *elitek megosztása ellentétes az ifjúság érdekével.* A szakkollégiumoknak *ezért az egymás közti kapcsolatokon kívül a hivatalos szervek között is* (például a KISZ-en belüli csoportokkal is) *szövetségeseket kell keresnie.* Egy *ifjúsági népfrontra lenne szükség,* ahol azonban *a KISZ hegemón szerepre törekedne.*

Vass Csaba (Hazafias Népfront) a mai helyzetet *egymásra halmozódó válságokként jellemezte.* A *népfront* szerepéről szólva elmondta, hogy *abban helyet kaphatnak „másként gondolkodók" is, valamint hogy a népfront keretet nyújt klubok, körök, egyesületek működéséhez.*

Miszlivetz Ferenc (MTA Szociológiai Intézet) elmondta, hogy ma mindenki az átalakításról beszél, vitatkozik. Hiába van azonban meg a szabad viták lehetősége, a társadalom több szintjén fölülről szervezett társadalmunkban *hiányoznak a garanciák a döntésekbe való tényleges beleszóláshoz,* hiányzik egy társadalmi szerződés.

A négy hozzászólást rendkívül sokszínű *vita követte.* Felmerült, hogy *a szakkollégiumi mozgalomnak szüksége* van szakmailag több oldalról megalapozott *makroviszonyokat is figyelembe vevő önálló program megalkotására.* És szükséges ennek deklararálása *akkor is, ha nincs semmi hatása a hatalomra.* Más vélemények szerint mi nem fogalmazhatunk meg egy ilyen programot, mert az egyenlőtlen erőviszonyok miatt ez a szakkollégiumi mozgalom létét veszélyeztetné. Ehelyett *egyéni összekapcsolódásokon keresztül konkrét, problémákra szervezett mozgalmakra van szükség.* Élénk vita bontakozott ki a kérdés körül, hogy *szüksége van-e a szakkollégiumoknak a KISZ-szel és a HNF-fel kötött „szövetségre"?* Egyesek szerint *ki kell használni a formális keretek adta lehetőségeket, és fontos szempont a legalitás* is. A hatalom tagolt, ezért lehetőség nyílik önálló kezdeményezések befogadására. *Felmerült a szakkollégiumi mozgalom csúcsszervének létrehozása is.* Mások úgy vélekedtek, hogy a hatalom öntörvényű, és magától sohasem fog demokratizálódni. Felhívták a figyelmet arra a veszélyre, hogy az alulról jövő kezdeményezések a formális szervek „felkarolása" által teljesen kiüresednek, élettelenné válnak. A szakkollégiumi mozgalom erősebb lehet csúcsszerv nélkül. *Szükség van* ugyanakkor *az informális kapcsolatok megerősítésére, együttműködésre és szolidaritásra.*

Volt, aki óvott a legalitás túlzott középpontba állításától, szerinte *ez a szolidaritás és az igazi nyilvánosság feláldozását követeli. Többen felvetették az egyén felelősségét,* annak fontosságát, hogy tisztában legyünk saját jogainkkal, gyakoroljuk és érvényesítsük azokat. Merjünk kiállni a minket érintő ügyekben.

Ezekkel és hasonló gondolatokkal zárult a VI. országos szakkollégiumi találkozó. Úgy érzem, ez a tábor újabb lökést adhat a kibontakozó szakkollégiumi mozgalomnak. Most talán már *tisztábban látjuk a saját helyzetünket és a társadalom helyzetét, problémáit.* Másrészt a kollégiumok közeledése, személyes kapcsolatok létrejötte garanciát nyújt a jövőbeli együttműködésre nézve.

Halmai Gábor, Kocsis Györgyi, Lázár Guy, Gálik Mihály

A politikai rendszer reformjáról

A meghívottaink *Bihari Mihály* (ELTE ÁJTK) és *Sólyom László* (ELTE ÁJTK) voltak. *Nagy érdeklődés előzte meg ezt az előadást* és vitát, hiszen már az előző napokon is megfogalmazódott: *a politikai rendszer változása alapvető feltétele és része a társadalmi, gazdasági reformnak.*

Bihari Mihály részletesen és alaposan *elemezte az általa szükségesnek tartott intézményi változásokat.* Előadását az alapvető politikai értékek kifejtésével kezdte, amelyeket szerinte minden demokratikus rendszernek vallania és törvényesítenie kell: *szabadság — egyenlőség* (a részvétel lehetősége) — *demokrácia — politikai igazságosság — humanizmus — béke. Ezekből* az általános értékekből *származtathatók a további fontos alapelvek,* a *nyilvánosság,* a *rotáció,* az *önkormányzat,* a *hatalmi osztottság* stb. A demokratikus szocializmusnak ezeket az elveket kellene intézményesítenie, és az előadás további részében ezen *intézményesítés lehetőségeiről* szólt Bihari Mihály.

Élénk vita a találkozón

Az igen széles körű elemzés ismertetésére sajnos itt nincs mód, így arra szorítkozunk, hogy néhány címszót felsoroljunk: *pártdemokrácia,* a *politikai rendszer túlsúlyának oldása,* a *főhatalom kollektív birtoklása,* az *Országgyűlés szerepének változása,* a *függőségi rendszer átalakítása.*

Sólyom László az állampolgári *cselekvés lehetőségeiről* és az *információs jogról* beszélt. Elvileg az állampolgár szabadsága korlátlan, és az indoklás ahhoz kell, hogy ezt korlátozzák, de a hatalom ma ellenkezőleg viselkedik. Azt szabad tenni, ami engedélyezve van. Sólyom László úgy látta, hogy ma Magyarországon a civil társadalom megerősítése érdekében az *érvényes alapelv: nem kérdezni, hanem megtenni mindazt, amit akarunk és nem tilos.*

Az információs jog kapcsán beszélt a *közigazgatás nyilvánosságáról,* az *állampolgár jogairól,* a *rávonatkozó információk vonatkozásában.* A mai nyilvántartási és információs rendszer sérti a személyiség szabadságát, ezért ezen a területen is pontos jogi szabályozásra van szükség.

Kaderják Péter
Nagy Péter
Andrási Miklós

Lengyel—magyar gazdaságtörténeti munkaértekezlet egyetemünkön

Kétnapos munkaértkezletet tartott egyetemünkön a varsói Tervezési és Statisztikai Főiskola gazdaságtörténeti tanszékének négy oktatója, valamint teljes létszámban az MKKE gazdaságtörténeti tanszéke szeptember 3-i kezdettel. Mindkét fél részéről *három-három előadás hangzott el a XIX—XX. század agrártörténet, illetve a belkereskedelem történetének tárgyköréből.*

Irena Kostrowicka tanszékvezető előadásának középpontjában a lengyel területek agrárszerkezetének 1850—1914 közötti változásai álltak, *Szuhay Miklós* tanszékvezető egyetemi tanár Magyarország dualizmus kori agrárfejlődésének főbb vonásait ismertette. *Szakács Sándor* docens előadása a két világháború közötti időszakban vitte tovább e fonalat, *Wojciech Roszkowski* referátuma pedig a korszak lengyel vetületét értékelte. *Csató Tamás*, a kapitalizmus kori belkereskedelem történetével foglalkozott, majd *Wojciech Morawski* a pártpolitkai küzdelmek tükrében elemezte 1926-ig a város és a falu közötti gazdasági viszonyokat.

Az előadásokat követően *számos kérdés hangzott el*, illetve *élénk eszmecserékre került sor, amelyekbe a Közép- és Kelet-Európai Kutatási Központ több munkatársa is bekapcsolódott.*

Egyetemünk vezetői közül *Kollár Zoltán* dékán vett részt a zárómegbeszélésen. *Mindkét fél egyetértett abban, hogy a rövid munkaértekezlet igen tartalmasnak, szakmai és oktatási szempontból is hasznosnak bizonyult.* A következő munkaértekezletre 1989 februárjában kerül sor Varsóban; e munkakapcsolatok kezdetei az 1970-es évek közepére vezethetők vissza, felelevenítésükön a gazdaságtörténeti tanszék részéről Csató Tamás tudományos munkatárs, lengyel részről pedig *Jan Kalinski* docens fáradozott.

Reménykedünk vagy dolgozunk

Az Országgyűlés munkájáról szóló tudósítások, ne tagadjuk, egy kicsit drámai légkörében sok kérdés felmerült, olyanok is, amelyekről a jó öreg Parlament falai között már régóta nem esett szó. Nagy előkészületek és természetesen nagy elvárások, remények kapcsolódtak a szeptemberi napok eseményeihez, milliók ültek reménykedve a televíziókészülékek előtt. „Mi nem érünk rá reménykedni, mi dolgozunk" — felelte Grósz Károly, a Minisztertanács elnöke egy képviselő kérdésére, és ezzel mindenki számára világossá vált, hogy semmi sem megy egy csapásra, és a szerény reményektől nem fog megjavulni az ország gazdasági helyzete. Most már mindenki elkezdhet a reménykedés helyett dolgozni, és közben természetesen azon gondolkodni, hogy miért van az, hogy ennyi meg ennyi (nem annyi) az ország adóssága, miért veszélyesek a nagyvállalatok, és miért nincs egy fillérje sem a hónap közepén. Hiszen eddig is dolgoztunk. Igaz, ugyan, hogy a Belvárosban áthatolhatatlan emberáradat ömlik az utcákon hétköznap délelőtt, de akkor is feiületes megállapítás lenne, azt mondani, hogy tétlenül üldögélünk a nap huszonnégy órájában. A tisztább képhez hozzátartozik, hogy még van mit csiszolni a stíluson és a módszereken, és valami rendszert kéne vinni a munkaidőbe is. Nevezetesen el kéne már érni, hogy újra megvalósuljon a háromszor nyolc, az ingyenes egészségügyi ellátás és sorolhatnám. Illetve álljunk meg egy pillanatra a felsorolással! A háromszor nyolc megvalósult, sőt újabb lépésként a munkaidő csökkenésének tendenciája figyelhető meg (viszont ezzel párhuzamosan a másod- és harmadállásokban eltöltött idő növekedése). Amit ma megkereshetsz, miért ne keresnéd meg ma és holnap?

Na, és hogy is van ez az ingyenes ellátás? Sajnos, itt is tévedtem, hiszen az erre vonatkozó törvénycikk kimondja, hogy az állampolgárnak joga van hozzá, és ugyanakkor az orvos nem fogadhat el anyagi ellenszolgáltatást munkájáért. Elfogad. Mert mi adunk. Nem reménykedünk, hanem adunk. Nem reménykedünk, hogy minket ugyanolyan jól megműt, mint azt, aki egy pár bankóval hozzájárul a háztartás költségeihez (kicsempézni a feszített víztükrű medencét stb.), hanem mi is adunk. Ha van miből. Ha nincs, mert például a mi költségeinkhez senki nem járul hozzá, akkor esetleg mi más bánásmódban részesülünk.

A könyvtárban roskadoznak a polcok Lenin összes művei alatt, és bár még lelkesen olvasgatjuk „a múlt nagyjainak" gondolatait, a jövő nagyjai már megpróbálnak felzárkóztatni minket a jelenbe. Sok minden változott meg a múlt század, vagy akár a század közepe óta, és ugyanazokról a jelenségekről már más megközelítésben folynak a viták. Most már a „valóság megismerése a feladatunk" (nagyon helyesen), és nem bizonyos megkövült, és a józan logikának ellentmondó ideák hangoztatása, mi több, követése. Talán győzedelmeskedik a józan ész, fény derül a hiányosságokra, és hangot kapnak azok az emberek, akik reménykednek. Reménykednek abban, hogy ha már volt annyi bátorságunk, hogy bevallottuk magunk előtt a hibáinkat, akkor még marad annyi kurázsi, hogy javítsunk is rajtuk.

Mindenre választ kaphattunk az országgyűlési tájékoztatókból, és megnyugodva hajtjuk álomra a fejünket, mert „a kormány tudja, hogy mit kell tegyen". Mi fog változni — jut eszünkbe ugyanakkor —, ha a vitatott kérdésekben nincs új megközelítés, és „nem hátra, hanem előre kell lépnünk". (A képviselők az előbbi megoldás mellett szálltak síkra.) Egyre inkább úgy tűnik azonban, hogy körbelépegetünk, és bár előremegyünk, mégis mindig ugyanazok a problémák várnak megoldásra. A kép azonban azt mutatja, hogy nem vagyunk ötletekben és elgondolásokban szegények Egy eredményes reformprogramhoz már csak teret kellene biztosítani a korhű elképzeléseknek, hogy a „reménykedők" dolgozhassanak is.

J. Gy.

Demokratának lenni annyit tesz, mint nem félni...

Bibó '87 címmel tudományos konferenciát rendezett az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának államjog tanszéke, politológiai csoportja, tudományos szocializmus tanszéke, az ELTE Jogász Társadalomtudományi Kollégiuma, valamint az Egyetemi Lapok és a Közgazdász szerkesztősége június 19—20-án. A konferencia tematikája felölelte Bibó István életművének politikai, gazdaságelméleti és jogfilozófiai nézetrendszerét, szemléletmódjának változását. A konferencia célja a kiváló politikai gondolkodó tudományos munkásságának, közéleti szerepvállalásának és morális példájának bemutatása, elismertetése volt.

A konferencia két napján majd' húsz előadás hangzott el, amelyeket vita követett. E számunkban Gombár Csabát és Urbán Lászlót idézzük, az előadások közlését következő számainkban folytatjuk.

Bibó István

GOMBÁR CSABA BEVEZETŐJÉVEL kezdődött a konferencia:

Bibó István nagyon sok vonatkozásban különböző szélsőségek közötti közvetítő pozíciót foglalt el. Időszerűségével kapcsolatban számos probléma fölsorolható legitimációjától a hatalom megosztásáig. Tekintsük csak ezt az utóbbi kérdéskört, amelyről napjainkban is különböző vélemények vannak. Van, akinek az az álláspontja, hogy erről a mi körülményeink között beszélni szentségtörés. Ugyanakkor a politikai reform fogalmában gondolkodók, amikor a politikai prulalizmus intézményesítéséről beszélnek, természetesen valamilyen konstruktív formában a hatalom megoszlásáról gondolkodnak. S rögtön elhangzik két szélsőséges vélemény.

> **Van olyan álláspont, amely a mai reformgondolkodókkal kapcsolatban úgy fogalmaz, hogy ők mást sem csinálnak, csak megpróbálják elaltatni, elandalítani a magyar népet, megpróbálják elhitetni, hogy itt még valamit is lehet reformálni, hogy érdemes ezen a rendszeren valamit is reformálni. S ebből a szempontból negligálják ezt az álláspontot és meglehetősen megkérdőjelezik, tisztességes álláspont-e reformokon és politikai reformokon gondolkodni még Magyarországon. Ezzel szemben áll egy másik álláspont, amely ugyanerre vonatkozóan azt mondja, hogy a hatalommegosztás különleges dolog, azon semmit nem lehet változtatni. Aki ezeket a kérdéseket feszegeti, az a fejünk fölött fölgyújtja a tetőt, s ezzel nemcsak magának, de az egész népnek okozhat mérhetetlen károkat.**

A szerencsétlen reformerek e szélsőségek között ott állnak középen. Mit jelent ez ebben a pillanatban? Itt merülnek fel a tudományos kérdések. Egyrészt elöntheti a fejüket a vér, hogy valahogy legyőzzék a velük szembeni kétirányból jövő véleményeket. Megpróbálnak ugyanakkor közvetíteni közöttük, ha ez egyáltalán érdemesnek mutatkozik. Egy másik tudományos kérdés az, hogy amennyiben közvetítésre vállalkoznak, akkor az övéké valóságosan konstruktív álláspont-e, vagy a szélsőségek zagyvaléka. Ennek érzékeltetésére Gombár Csaba azt a hasonlatot említette, amikor a történészek megpróbálják minőségileg megítélni történelmi, politikai régióinkat Kelet-Európa és Nyugat-Európa között. Ekkor az egyik álláspont általában azt mondja, hogy régiónk egy zagyvalék, mixtura, s semmi szerves belső tartása nincs. A vita akkor bontakozik ki, amikor olyan állítások fogalmazódnak meg, hogy a két régió között a miénknek is vannak meghatározott történelmi sajátosságai, ha nem is olyan karakterisztikusak, mint azokéi, amikkel összehasonlítjuk keleti, vagy nyugati irányban, de mindenesetre van valamilyen saját történelmi alap, amelyen fejlődni képes. Ugyanez vonatkoztatható természetesen Bibó István gondolataira és álláspontjára is, hiszen aligha tévedés írásaiból kiemelni a szocialisztikusság, a közösségi ethosz megfogalmazásának fő vonulatát. A rá vonatkozó, annak idején és ma is megnyilvánuló szélsőségeket tekintve egyrészt egy liberális individualista állásponttal, ugyanakkor egy néptestvériség kollektivizmusában gondolkodó másik pólussal való összeegyeztethetősége merül fel. A kérdés tehát itt is az: konstruktív álláspont, saját lábán megállni képes koncepció-e az övé, vagy a két említett szélsőségnek csak valamilyen keveréke. Ebben a harmadik útnak nevezett nagyon régi vita van elrejtve. Az, hogy létezik-e ilyen ösvény, vagy ez pusztán értelmetlen logikai zagyvaság és egyáltalán nem járható út. Gombár Csaba véleménye e vonatkozásban az volt, hogy a szocialisztikusság, a közösségi ethosz megfogalmazása a magyar politikai gondolkodásban és a mi politikai történelmünkben roppant keskeny ösvény, amely időnként járható. Kifejezetten konstruktív álláspont, konfliktusos elméleti irányzatokkal nem egyező utak határozott gyűjtőpontja, egy lehetséges továbblépés lehetséges kezdete. Hiszen nem arról van-e szó napjainkban is, hogy

> **akik Bibó nyomán próbálnak meg gondolkodni és továbblépni, szembetalálják magukat ma is, a fiatalság körében is egyre növekvő liberális érzelmek terjedésével, más oldalról pedig ugyanúgy és a fiatalok körében is egyre inkább találkozunk igen kiművelt, és egyre inkább kiművelt etatista államtechnikusokkal. S mindkét itt említett oldalról igen furcsán néznek azokra, akik közösségi ethoszban gondolkodnak. Az egyik oldal — amikor a hatalommegosztás kérdését feszegeti — minden központi hatalommal vitatkozni kíván. A jólképzett államtechnikusok pedig — néha udvariasan, de — úgy fogalmaznak, hogy ne folytassátok ezt a gyerekeskedést, mert kénytelenek leszünk benneteket megbüntetni, ha ilyen formájú szabadságtörekvéseitek vannak.**

Van egy közvetítő út, s a tudományos elemzéseknek épp ezt kell bizonyítaniuk, hogy ez a nagyon keskeny ösvény mégiscsak létezik, s ehhez a konferencia előadásai is remélhetőleg hozzájárulnak majd.

E tartalmi mozzanatok mellett kiemelte Gombár Csaba Bibó István stílusát, amely szervesen kapcsolódik gondolatmenetéhez. Hiszen nem lágy fuvoladallamokról van szó írásai stílusát illetően és egyáltalán nem csatadalok trombitálásáról. Higgadt tárgyilagosság, egészen megvesztegető, higgadt tárgyilagosság az, ami Bibó szövegezését jellemzi, s ez oly ritka a mi értekező prózánkban.

URBÁN LÁSZLÓ KÖZGAZDÁSZ később nagy vitát kavart, előadása alapvetően kritikainak mondható álláspontra helyezkedett. Ez a kritika azonban nem Bibó személyének, vagy elméleti teljesítménye egészének szólt, hanem a gazdasági tárgyú gondolatainak újragondolását célozta. Szándékosan nem gazdaságelméletről beszélt, hiszen Bibó Istvánnak nem volt gazdaságelmélete, hanem történetileg megalapozott, szociológiai szemléletű hatalomelmélete volt, melyet a gazdaságra is alkalmazott.

Az előadó számára a Bibó gondolatai nyújtotta élménynyel párhuzamosan meghatározó jelentőségű volt. Kornai János: A hiány című műve, valamint Liska Tibor szocialista vállalati koncepciója, illetve ennek — többségében a Közgazdasági Egyetemen lezajlott nyílt vitái. E szerzőknek — Bibó hatalomelméletével szemben — gazdaságelméletük van, (az egyik leíró, a másik normatív). Közülük Liska Tibor elképzelését egy-két kéziratában a hatalmi viszonyokra is alkalmazta. Ezért döntött Urbán László úgy, hogy előadásában szembesíti egymással Liska Tibor és Bibó István elméletét. Mindkét gondolkodó alapvetően liberálisnak nevezhető, és mindkettő utópikus eszmerendszert alkotott. Mindketten hajlandónak mutatkoztak bizonyos valóságos intézményi megoldásokat elméletük megvalósulása irányába mutatkozó kísérletnek tekinteni. (Bibó a munkástanácsokat, Liska a szentesi kísérletet.) Ám az előadó a hangsúlyt inkább a különbségekre helyezte, mintegy gondolkodási alternatívákként kezelve a két megközelítést, a gazdaságra vonatkoztatva.

Tézise a következő: a jelenkori társadalmakban — vagy szűkebben a mai magyar társadalomban — a gazdasági működést alapvetően a gazdasági hatékonyság kell(ene), hogy vezérelje, amelynek mindmáig a legkevésbé tökéletlen mércéje a világpiaci versenyképesség. A demokratizálódás programja ezzel nem szükségképpen mozog szinkronban. Konklúzió — szintén a mai magyar társadalomra vonatkoztatva —: az elsődleges cél a hatékonyság és a versenyképesség fejlődése, s a demokratizálódás ennek alárendelt a gazdaságban.

A gazdaság demokratizálása tehát csak akkor kívánatos szerinte, ha egyúttal a hatékonyabb, versenyképesebb működést szolgálja, de sajnos nem minden olyan intézményi megoldás növeli a versenyképességet, amely egyébként demokratikusabbá teszi a működést.

A piaci verseny ((Liska kulcsfogalma) és a demokratikus egyenlő emberi jogokat érvényesítő koordináció (Bibó kulcsfogalma) között tehát szembenállást, s nem konfliktusmentes harmóniát sejthetünk az előadó szerint a gazdaság szféráján belül.

Bibót és általában a mai magyar reformközgazdasági-gondolkodást összevetve Urbán László megállapította, hogy

> **míg Bibónál a cél az emberek mindenféle kényszer alóli mentességének megvalósítása, addig a reformközgazdászoknál a gazdálkodó egységek piaci kényszer alá helyezése az elsődleges feladat, amelyen belül persze demokratikus formák — vállalati tanácsok, stb. — is lehetnek. Ez a piaci kényszer, mint domináns motívum nem hiányozhat egy mai releváns gazdaságképből — mondta az előadó. Tovább bontva álláspontját felvetette, hogy a bibói reformkoncepcióban a „politikai államhatalom" és a „gazdasági államhatalom" különválasztásáról van szó, míg a reformközgazdászoknál a gazdaságnak az államhatalomtól való leválasztásról.**

Ez nem azonos az állami beavatkozás vagy a társadalmi kontroll bármilyen formájának elutasításával, csupán annyit jelent, hogy a gazdálkodó egységek zömmel és alapvetően gazdasági hatékonysági motívumoknak alárendelten végezzék tevékenységüket, amelyeknek semmiféle bürokratikus vagy demokratikus egyeztetési fórum nem lehet a garantálója, mert erre egyedül a (világ)piac képes.

Más szempontból közelítve a témát úgy vélte az előadó, hogy a morális alapállású megközelítéseknek — a pragmatikusokkal szemben — megvan az a hátrányuk, hogy saját normatív szempontjaikat túlfeszítik — nemcsak a hatalommal, hanem — a valóságosan ható tömeges attitűdökkel szemben is. Szilágyi Sándorra hivatkozott, aki előadásában a „kisemberek szocializmusáról" beszélt. Ezeknek

> **a kisembereknek olyan fogyasztási igényeik vannak, amelyeket a szocializmus képtelen kielégíteni. A vállalkozási motivációk preferálása nélkül helyzetük még inkább romlani fog, s valószínűleg ezek az emberek fogyasztási javak híján nem kárpótolhatók a vállalati tanácsokkal vagy demokratikus beleszólási jogokkal.**

Urbán László szavaiból végül kiderült, hogy bár erősen kérdéses az, hogy az utópiákat szembesíteni lehet a valóságos tömegérzelmekkel — amiket végül is csak sejteni, felbecsülni lehet, s ezért kétséges az is, hogy a „kisemberek" viselkedésében lévő ezen kritika valóban kritika-e, az bizonyos, hogy a jelen feladata Bibó szellemében a demokrácia és a hatékonyság érvényesüléséért tenni, de ez sajnos nem szükségképpen mozog szinkronban.

Adalékok a hogyanokhoz

A Közgazdász előző számában már hírt adtunk a szeptember 3—4-én megrendezett *„Korszerű vezetési-szervezeti formák és módszerek (a külföldi gyakorlat tapasztalatai)" című konferenciáról*, melyet az ipari üzemszervezési tanszék és az egyetemen működő OKKFT TS—1/4 Mikrogazdasági Kutatások programiroda szervezett.

A konferencia előadásai *három szekcióban hangzottak el*, így a *Környezetstratégia-szervezet, Szervezeti struktúrák és fejlesztésük és az Integrált vezetési módszerek című szekciókban.* A magyar vállalatvezetők körében számottevő érdeklődést kiváltó előadások a *Nyugat-Európában* ma már általánossá vált profitcenterek, stratégiai üzleti egységek, stratégiai tervezési eljárások stb. *tapasztalatait közvetítették*, helyenként *a magyar alkalmazási nehézségekre is felhívva a figyelmet* — például a joint venture (magyar—nyugati vegyes vállalatok) kapcsán.

A konferencia szakmai vonatkozásairól — az előadások ismertetésének formájában — a napi és heti sajtó már közölt ismertetőket. Az előadások anyaga a közeljövőben kiadvány formájában is megjelenik.

A konferenciának a fentieken kívül volt még egy — feltehetően *az egyetem legtöbb polgárát érdeklő és érintő —, az oktatás-korszerűsítéshez kapcsolódó programja: kerekasztal-beszélgetés a vendégelőadók és az egyetem képviselői között.* Mivel a konferencia vendégei részben külföldi egyetem oktatói, ill. vállalatok olyan szakemberei voltak, akik *rendelkeznek némi oktatási tapasztalattal, érdekes — s talán hasznosítható — észrevételeket tettek.*

Zalai Ernő — a reform fő vonalait érintő — és Balaton Károly — a gazdálkodási ágazat dilemmáit taglaló — szavai után az elhangzottakhoz, ill. a megkapott írásos anyaghoz kapcsolódóan kérdések sora merült fel a vendégek részéről, egy-egynél *eszmecserévé szélesítve* a kérdezz-felelek adogatásokat.

Hogyan kapják meg a főleg középiskolából érkező diákok a szükséges gyakorlati ismereteket? — vetette fel *John Child* professzor (Aston University, Anglia) a beszélgetést indukáló kérdést. *Az elméleti és a gyakorlati tudás kapcsolatának megteremtésére négy módszert vázoltak fel a vendégek:*

— hallgatók bizonyos idő után vállalatokhoz történő kihelyezése — Nagy-Britanniában co-placementnek nevezik ezt —, amikor is elengedhetetlen a tényleges felelősséggel járó munkavégzés;

— a szakdolgozatot valamilyen, a gyakorlatban létező probléma megoldásából írják;

— a diákok projectekben vesznek részt;

— vendégprofesszorként vállalatvezetők vesznek részt az oktatásban.

Mennyi diákot akar az egyetem az új formákba beiskolázni? Milyen lesz a szakosodási módszer? A felvetett kérdésekre Zalai Ernő elmondta, hogy véleménye szerint *fontosabb a világos követelményrendszer, mint az egyes kurzusokon részt vevők számának korlátozása.*

Érdekes *beszélgetés alakult ki arról*, hogy a magyar közgazdasági oktatás *milyen módon igyekszik elmozdulni a fiatalok kezdeményezőkészségét megölő oktatási gyakorlattól.* Ezen erőfeszítés ellen hat azonban, hogy *a társadalom nem ismeri el a tudás valódi értékét.* Ugyanakkor, mint *Ove Granstrand* professzor (Chalmas University) elmondta, *ha az egyetem nem lép előre, az elégedetlen vállalatok kialakítják saját, független vezetőképzésüket* — mutatják a svéd példák.

Általános elfogadásra talált, hogy az *új tananyag új oktatási módszereket igényel* majd, és hogy a tanerő színvonalát emelni kell. Nagyon hasznos, ha a *fiatal tanárokat kötelező gyakorlatra küldik.* Ennek az a gyakorlati problémája, hogy az alacsony egyetemi bérek miatt a vállalatokhoz egyszer kikerülők nem térnek vissza. *Wirtz* úr (Siemens AG, NSZK) szerint a *tanerőt külföldi vállalatokhoz és egyetemekre kell küldeni*, hogy megnézhessék azok programjait. *A vendégek ígéretet tettek*, hogy ennek megszervezéséhez *segítséget nyújtanak.* A megbeszélés végén a résztvevők az MKKE-vel való kapcsolatok folyamatossá tétele mellett foglaltak állást.

C. L.—K. K.

A társadalomtudományi klub programjából

Szeptember 28. hétfő:

A szlovák—magyar viszony. Vendégünk: Karol Wlackovsky, szlovák szerkesztő, műfordító. Bevezeti Kiss Gy. Csaba.

Szeptember 30. szerda:

A katolicizmus Magyarországon 1945-től napjainkig. Vendégünk: Ugró Miklós, vallásszociológus.

A rendezvények 19 órai kezdettel a Makarenko utcai színházteremben kerülnek sorra.

BESZÉLGESSÜNK *a diákszociális pénzügyekről!*

Ébresztő!!!

Akik beszélgetnek: Bózsó Péter, a Hallgatói Tagozat (HT) tagja és Geiszlinger Árpád, az Egyetemi Diákjóléti Bizottság (EDJB) tagja.

G. Á.: Mondd, Bozsi, te, mint a hallgatói tagozat tagja, mit tudsz a DJB-ről?

B. P.: Annyit tudok róla, amennyit Gáspár Tamás a HT-táborban elmondott. A szabályzat szerint, a vezetőket piramisszerűen alulról választják. Döntéseket hoz pénzügyi kérdésekben, irányítja az állami támogatások elosztását, nagy összegű pénzekről dönt, ugyanakkor nincs megfelelő apparátusa, kevés ember dolgozik a diákszociális hálózatban, és ők sem választottak, hanem inkább önjelöltek. Felmerült az a gond is, hogy a diákjóléti bizottságok elszakadtak a hallgatóságtól.

G. Á.: Ez igaz is jelen pillanatban, csak papíron létezik DJB-hálózat és vezetőség.

B. P.: Pedig, úgy látszik, hogy minden rendben van. Hogy lehetséges ez?

G. Á.: 2-3 ember önsanyargatás jellegű munkájának köszönhető. Persze kérdéses, hogy ezt meddig lehet csinálni.

B. P.: Tulajdonképpen mit is csináltok?

G. Á.: Kezdem a tanulmányi ösztöndíjakkal. Az egyéni tanulmányi átlagok feldolgozása, csoport, szak, kari, majd egyetemi összegzés. Meghatározni, hogy egy pont hány forintot ér, ezekután kiszámolni a kari-, a szak- és a csoportkereteket. Tudatni a DJB-sekkel, majd a csoportszintű döntések után azokat elbírálni, ha ez kész, átadni a dékáni hivataloknak. A szociális támogatás esetében kevesebb a dolgunk, azonban ezt az új albérleti segély színezi. Ezenkívül a kiemelt ösztönöjak döntésénél és a népköztársasági ösztöndíjak javaslatában is részt veszünk. Szabadidőnkben szabályzatokat készítünk és a kifizetések időpontjának egyeztetését végezzük. És ahogy említettem, a munka túlnyomó hányadát egy maroknyi ember végzi.

B. P.: Ez tulajdonképpen mennyi időt vesz igénybe, például nálad?

G. Á.: Gyakorlatilag az egyetem elkezdése óta az összes szabadidőmet, és meg kell mondanom, hogy tanítási időből is loptam már el. Nagyon közeli az idő, amikor én is abbahagyom, mert szemem előtt olyan DJB-sek képe lebeg, akik évet ismételtek vagy még most is vizsgáznak. Meg hát idegileg is kimerítő az állandó huzakodás.

B. P.: Úgy gondolom, hogy a probléma egyik fele, a hatalmas adminisztratív munka, ami nem a ti feladatotok lenne, hanem állami feladat, mintegy a bérszámfejtéssel rokon. Nem társadalmi munkában kéne végezni, vagy nem így, mert a jelenlegi gyakorlat túl nagy megterhelést jelent egy-két ember számára.

G. Á.: Mindezt még az is nehezíti, hogy kevesen döntenek nagy pénzekről, azon keveseket pedig komoly vádak érik a hallgatók részéről, hovatovább maffiáról, kiskirályokról beszélnek. A támadások és vádak mellett viszont még csak az érdeklődés szikrája sem él sokakban, hogy megtudják, mit is csinálunk, és milyen körülmények között kell dolgoznunk. Egy kérdés érdekli őket, mikor fizetünk, és ha érzésük szerint nem megfelelő időben, akkor mi vagyunk a bűnbakok.

B. P.: Ha ilyen a helyzet, nem gondoltatok valamiféle botrány kipattantására?

G. Á.: Bármilyen furcsa, beszélgettünk már erről is, de ha most abbahagyjuk, akkor a fizetések hosszú hónapokkal elhúzódnak. Ennek komoly következményei lennének. Vannak olyan hallgatók, akik ténylegesen rá vannak szorulva a pénzre, és velük ezt nem tehetjük meg. Lehet, hogy ez átgondolásra késztetné a DJB helyzetét, de a mi egyetemi létünket is veszélyeztetné egy ilyen akció.

B. P.: Tehát a helyzetet jellemzően „a népért, a nép nélkül"?

G. Á.: Igen, valaki azt mondta, hogy nálunk nem demokratikusan választott vezetők, hanem néhány jó szándékú ember dolgozik.

B. P.: Azt hiszem, hogy az ilyen torz rendszer kialakulásának egyik fő oka a nyilvánosság hiánya. Így segítséget sem várhattok, s a megítéléseitek is torzulhat.

G. Á.: Igen, nincs DJB-apparátus, és ennek az okát is mélyebben kell keresni, miért fordultak el az emberek a közélettől, miért nincs belső készтetés másokért is tenni valamit.

B. P.: A HT pont azt akarja elérni, hogy a falakon kívül más is meginduljon a Közgázon, azaz nem a felülről való irányítást, hanem a jelenleg már nem létező új lehetőségek tudatosítását, az alulról induló szerveződések „gerjesztését".

G. Á.: Abban a pillanatban, ahogy ez az alulról szerveződő DJB-hálózat megkezdi munkáját, a jelenlegi EDJB és kari DJB-k átadják a helyüket. Bár látványos változásokra rövid időn belül számítani merész álom lenne.

B. P.: Milyen is a döntéshozó mechanizmus, melyet új tartalommal lehetne megtölteni?

G. Á.: Címszavakban a szabályzatban rögzítetteket: A csoport dönt a csoport DJB-s személyéről, az egyéni szociális támogatás és tanulmányi ösztöndíj összegéről. A csoport DJB-sek választják meg a szak DJB-sét. Ők és a dékán megbízottja alkotják a kari DJB-t, amely dönt a rendkívüli szociális támogatásról, a kiemelt ösztöndíjakról, elbírálja a csoport szociális támogatás és általános ösztöndíj-javaslatát, továbbá javaslatot tesz a népköztársasági ösztöndíjakra. A kari DJB-sekből 1-1 hallgató és a rektor megbízottja alkotják az EDJB-t, amely a kari kiemelt ösztöndíjkeretről és az albérleti segély személyenkénti összegéről dönt. Az EDJB a másodfokú döntési szervezet is, a fellebbezések ügyét is tárgyalja. A népköztársasági ösztöndíjat a Művelődési Minisztérium bírálja el.

B. P.: Prózaibb vizekre evezve, tudnál-e valamit mondani a fizetések időpontjáról?

G. Á.: A jövedelem-kiegészítés, népszerűbb nevén a húspénz kifizetése előreláthatólag szeptember 24—25. körül kezdődik. Ez 3 havi húspenz, sőt, 50 vagy 100 Ft-tal több is, előleg a következő havi húspénzből. Most 1200 Ft-ot kap minden jogosult. A húspénz szeptembertől 400 Ft. A szociális támogatások, ösztöndíjak és demonstrátori díjak kifizetése (3 havi szintén) október végén várható. Ez a most választandó DJB-sek lététől vagy nem lététől függ elsősorban, illetve a csoportkeretek személyekre történő felosztásának gyorsaságától. Azt hozzá kell tennem, hogy az egyetemen egyszerre fizetnek minden karnak, tehát a legutolsó csoport határozza meg a feldolgozás és utána a fizetés időpontját. Vagyis hát a hallgatókon múlik minden.

B. P.: TEHÁT MINDEN RAJTUNK MÚLIK!

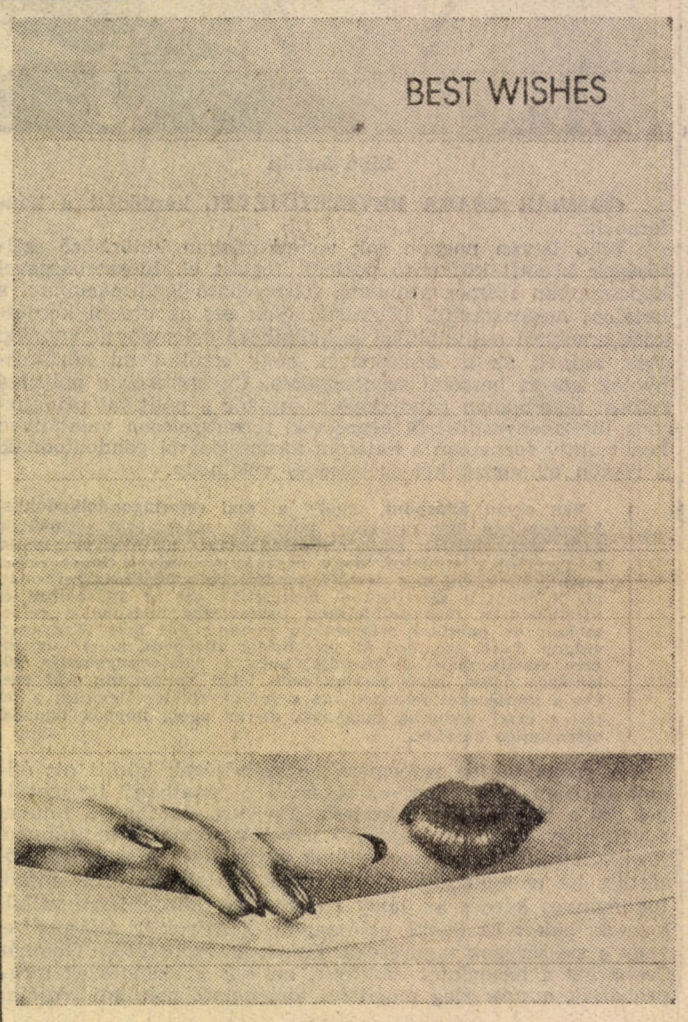

Legjobb kívánságaink!

Az eltűnt nyár

Mondd!
hogy telt el a nyár?
többen kérdezték már
riva írva...
vagy mondani is kár
.....
Egyedül, bár
gondolatban kettesben
szíve volt a nyár
a napsugár
.....
Bár így telt a nyár
teli volt a pohár
kegyetlen, türelmetlen
páratlan vándorló
madár.

Samir

Dzsessz-, filmklub, filmstúdió

— Milyen programokat kínál a közművelődési titkárság ebben a tanévben? — kérdeztük Czabán Györgytől.

— A szokásos műsorokkal jelentkezünk. Szombatonként a Kinizsi utcai kollégiumban továbbra is dzsesszkoncertek lesznek október elejétől december közepéig. Az állandó magyar vendégek, Szabados, Grencsó, Dresch mellett külföldieket is szeretnénk fogadni. Intenzív tárgyalásokat folytatunk az USA-beli David Moss-szal, várjuk Ulrich Gumpertet és Günther Sommert az NDK-ból és szovjet zenészeket is szeretnénk meghívni, bár ez elég nehéz. A dzsesszklubot változatlanul a Vasért támogatja ötvenezer forinttal. Ehhez jön még az a félévente kb. harmincezer, amit az egyetemen kapunk. A dzsesszklub egy tanévben mintegy 300 ezer forintba kerül, ebből 140 ezret fedez a jegyekből származó bevétel, a többit egyéb forrásból kell előteremtenünk. Arra törekszünk, hogy minél olcsóbb legyen a belépő, hiszen a bevételek úgysem fedezhetnék a költségeket. Nagyon kellenének új emberek a dzsesszklub gárdájába. Jelenleg négyen foglalkozunk vele, igaz, alkalmi segítők akadnak, de olyanok kellenének, akik értik és szeretik ezt a zenét, tehát a szervezésben, a zenészekkel való kapcsolatban is részt tudnának venni. Erről a zenéről nagyon nehéz információhoz jutni Magyarországon, ezért is szerkesztünk egy Dzsessz Stúdium nevű kiadványt. Szeretnénk létrehozni a kortárs zene, s benne a dzsessz első hangtárát, mert bármilyen furcsa, ilyen nincs még Magyarországon. A hanglemezek túlnyomórészt megvannak már, de sok technikai probléma van, kellene néhány jó magnó, az átjátszáshoz és ilyesmik.

— Lesz-e filmklub idén is?

— Igen, továbbra is a Tinódi moziban, hétfőnként. Nem egy bizonyos koncepció vagy téma köré rendezzük a filmeket, hanem arra törekszünk, hogy ismeretlen vagy nehezen hozzáférhető filmeket vetítsünk. A bérleteket a közművelődési titkárságon lehet majd kapni. A mi filmklubunk kifejezetten olcsó, hisz a tíz film száz-százhúsz forintba kerül majd.

Továbbra is működik az amatőr filmstúdió. Itt is anyagi nehézségek vannak, mert például a szuper 8-as filmek hatvan százalékkal lettek mostanában drágábbak. De nem panaszkodunk, valahogy mindig lehet dolgozni. A Veres Pálné utcai fotólaborban fotószakkör is működik. A munkáinkból még az őszszel szeretnénk egy kiállítást nyitni az egyetemen.

— Lesz-e valami újdonság?

— Azt hiszem, ez majd akkor lesz igazán fontos, amikor elkészül az egyetem másik fele is. Szerintem jövőre össze fog itt csapni a populáris és a kulturális igény, de most még nincsenek meg a feltételei annak, hogy budapesti színvonalú egyetemi klub működjön a Közgázon. Mi mindenesetre igyekszünk minél távolabb kerülni a populáris iránytól.

Sokoldalú szimuláció

A döntési játékokról tartottak konferenciát egyetemünk oktatói és vállalati szakemberek számára szeptember 14-én a tanácsteremben. Az előadások nagy részét *neves egyesült államokbeli professzorok, specialisták tartották*, de mellettük *szót kapott még például egy szovjet és egy lengyel szakértő is.*

Az első két előadó *a döntési játékok születéséről, történetéről, elterjedéséről, felhasználásáról beszélt.* Egyikük csak az aktatáskájában 13-féle játék leírását, programját hozta magával az érdeklődők számára. *A döntési modelleket* az egyetemi oktatástól a vállalati vezetők továbbképzéséig, a gazdasági problémák szimulálásától szociológiai helyzetgyakorlatokig *igen széleskörűen használják.* A modellek aprólékosan figyelembe veszik a környezeti és belső szervezeti jellemzőket, ugyanakkor természetesen egyszerűsítenek, kevésbé tudnak kezelni emberi szubjektív tényezőket, mint például a munkavállalók morálja vagy lelkesedése stb. *Mint kiderült, az egyetemünkön használt játék az egyik legkifinomultabb típus, de ebből következően nem a legnépszerűbb.* Egy játék nagyobb *népszerűsége ugyanis inkább egyszerűségével van kapcsolatban.*

A döntési játékok a gyakorlat tapasztalatait, szakértők véleményét, a tudományos szakirodalmat felhasználva készülnek el, úgy, hogy ezek alapján válogatnak azokból a matematikai és számítástechnikai algoritmusokból, amelyek a majdani játékok logikai rendszerét adják. Amellett, hogy a döntési helyzetek szimulálásával javíthatók a vezetők együttműködési, információkezelési, döntési készségei, *egyes modellek segítségével készültek már törvényelőkészítő javaslatok az USA-ban, tőkebefektetési alternatívák, és természetesen belső vállalati szervezetfejlesztési tervek. A szociológusok* különböző szociális csoportok közti konfliktusok, egyes politikai (például területfejlesztési) intézkedések várható támogatói és ellenzői felderítésére használják a játék adta lehetőségeket. A modellezés *segít kifejleszteni az élet bonyolult helyzeteiben bizonytalan ember önbizalmát* azzal, hogy *belátható léptékű, de azért elég bonyolult, az aktív közreműködésre — s így az igazi megértésre — alapozott helyzetekbe hozza, tréningezi az embereket.*

A játékok megtervezése, felépítése, lebonyolítása volt a konferencia előadásainak délutáni témája. Nem kell külön ecsetelni, *milyen gondot jelent egy valós szituáció körülírása,* elemekre bontása, az elemek közti kapcsolatok megtalálása, s mindezek számítógépes, vagy más absztrakt formában való megjelenítése, modellezése. *Lengyelországban a gazdaság vezető szakembereinek továbbképzésére használva a játékot, világossá vált, hogy a szakértők, tanárok számára külön feladatot jelent a játékosok megnyerése, a játék iránti bizalmuk felkeltése, a segítségnyújtás anélkül, hogy helyettük oldanák meg a feladatot.* Ugyanakkor a játszók *mindig hozzátesznek valamit a kialakult modellekhez,* gazdagítják a játékokkal hivatásszerűen foglalkozók tapasztalatait.

A nagyon jól didaktizált, vetített ábrákkal és szöveges vázlatokkal alátámasztott előadások sorát a kérdések és a konzultációk igényének híján egy *egyszerű döntési modellszituáció lejátszásával zárták a résztvevők.*

K. S.

Demonstrátori megbízások

Az 1987—88-as tanévben demonstrátori megbízatást kapott hallgatók névsora:

ÁLTALÁNOS KAR:

Politikai gazdaságtan tanszék: Bedő Zsuzsa (IV. évf. tan. A), Für Zsuzsa (IV. évf. tan. A); Pénzügyi tanszék: Kutasi Jenő (III. évf. pü.), Földes Andrea (III. évf. pü.); Szociológia tanszék: Fábián Judit (IV. évf. kg-szociológia), Horváth Péter (IV. évf. Közl-szociológia); Pedagógia tanszék: Hagyján Ildikó (V. évf. tan. B), Eke Ibolya (V. évf. tan. B); Világgazdaságtan tanszék: Kelemen Sándor (V. évf. nemzetközi); MSZI: Gáspár Tamás (V. évf. terv. gazd.), Pribusz László (IV. évf. terv. gazd.), Csermely Ágnes (III. évf. terv. gazd.); NTI: Bozsó Péter (V. évf. terv. gazd.), Réz András (IV. évf. terv gazd.), Paál Beatrix (III. évf. terv. gazd.); Gazdaságtörténet tanszék: Miklós Illés Ágnes (V. évf. tan. A), Csaba Iván (IV. évf. terv. gazd.); Közgazdasági elméletek története tanszék: Vörös Erika (V. évf. tan. A); Filozófia tanszék: Botka Zoltán (V. évf. külgazd.).

IPARI KAR:

Ipari üzemszervezés tanszék: Siska András (IV. évf. ipar); Nagy Ernő (IV. évf. ipar); Guttai Andrea (IV. évf. ipar); Ipargazdaságtan tanszék: Szabó László (IV. évf. ipar); Agrár tanszék: Illés Ibolya (IV. évf. agrár), Szegedi Márta (IV. évf. agrár), Nagy Imre (III. évf. agrár); Közlekedés tanszék: Károlyi Zsolt (III. évf. közlekedés), Párizs Adrienn (IV. évf. közlekedés); Számvitel tanszék: Czajder Gábor (IV. évf. pü.), Serfőző Gyula (IV. évf. pü.); Mikáczó Éva (III. évf. tan. B), Minya Gabriella (III. évf. tan. B); Statisztika tanszék: Gulyás Éva (V. évf. tan. B), Farkas Tünde (V. évf. tan. B), Majoros Csaba (IV. évf. agrár), Fazakas Gergely (III. évf. pü.); Technológia tanszék: Moós Tünde (III. évf. tan. C), Antal Zsuzsa (IV. évf. ipar);

KERESKEDELMI KAR:

Külkereskedelmi tanszék: Pásev Dimiter (V. évf. külgazd.). Gordos Zsuzsa (V. évf. külgazd.) Reichardt Ibolya (IV. évf. külgazd.); Belkereskedelmi tanszék: Fejesné Jenei Csilla (V. évf. külgazd.); Nemzetközi kapcsolatok tanszék: Csordás Zoltán (V. évf. nemzetközi), Soltész Levente (IV. évf. nemzetközi); Piackutató tanszék: Szabó Glória (V. évf. külgazd.), Berendik Mónika (IV. évf. külgazd.); Nyelvi Intézet: Knopp Éva (V. évf. nemzetközi), Kovács Péter (V. évf. terv. gazd.), Varga Horváth Viktória (IV. évf. külgazd.).

Hírek

Egyetemi tanácsülés volt szeptember 17-én. Elsőnek személyi ügyeket tárgyaltak. Majd elfogadták az egyetem 1987/88. tanévi munkaprogramját, az egyetemi tanács és a rektori tanács ülésének témáit. Megvitatták a Közgazdasági Továbbképző Intézet szervezeti és működési szabályzatát, amelyet átdolgozásra javasoltak.

Végezetül beszámoló hangzott el az egyetem 1987 első félévi gazdálkodásáról.

★

A párt-vb szeptember 14-i ülésén jelen voltak az alapszervezeti párttitkárok is, ahol személyi kérdések megvitatásával kezdődött a tanácskozás. Megtárgyalták a budapesti párt-vb számára készítendő jelentést az egyetemi pb munkájáról, különös tekintettel a képzéskorszerűsítési folyamatokra. Egyetértettek a pb elé kerülő feladattervvel, amely az MSZMP KB gazdasági-társadalmi kibontakozási programjának végrehajtását célozza egyetemi szinten. Intézkedési tervet fogadtak el a párttagsági könyvek cseréjével összefüggésben. Végül jóváhagyta a vb a pb elé kerülő munkaprogramot és munkatervet, valamint a vb I. félévi ülestervét.

KÖZGAZDÁSZ

Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Felelős szerkesztő: Farkasinszkyné Halay Edit
Szerkesztőség: Budapest IX., Dimitrov tér 8. 1093 Telefon: 174-548
Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest VIII. Blaha Lujza tér 3.
Felelős kiadó: VÁGNER FERENC vezérigazgató
87—6087. Szikra Lapnyomda, Felelős vezető: CSÖNDES ZOLTÁN vezérigazgató

Közgáz bridzsklub

A Közgáz bridzsklubot szeptember 27-én, vasárnap délután 4 órakor alakítjuk meg a Rajk László Szakkollégiumban (Makarenkó utca 20.). Várunk mindenkit, akit érdekel a játék.

Az alapítók

Pozsgay Imre előadást tart Demokrácia, reform, szocializmus címmel október 8-án délután 4-kor az ELTE Állam és Jogtudományi Kara politológia TDK-jának felkérésére a jogi kar Egyetem téri épületének IX. tantermében.

Féláron december 15-ig

Egyetemünk könyvterjesztőjénél féláron lehet megvásárolni Bernát: Magyarország gazdaságföldrajza (120 helyett 60 forint), Balogh: Magyarország a XX. században (180 lyett 90 forint), és több más könyvet, amíg a készlet tart.